

v l a d i m i r g a j š e k

DNEVNIK, 10.8.1994, SREDA

Stadimir Pijack

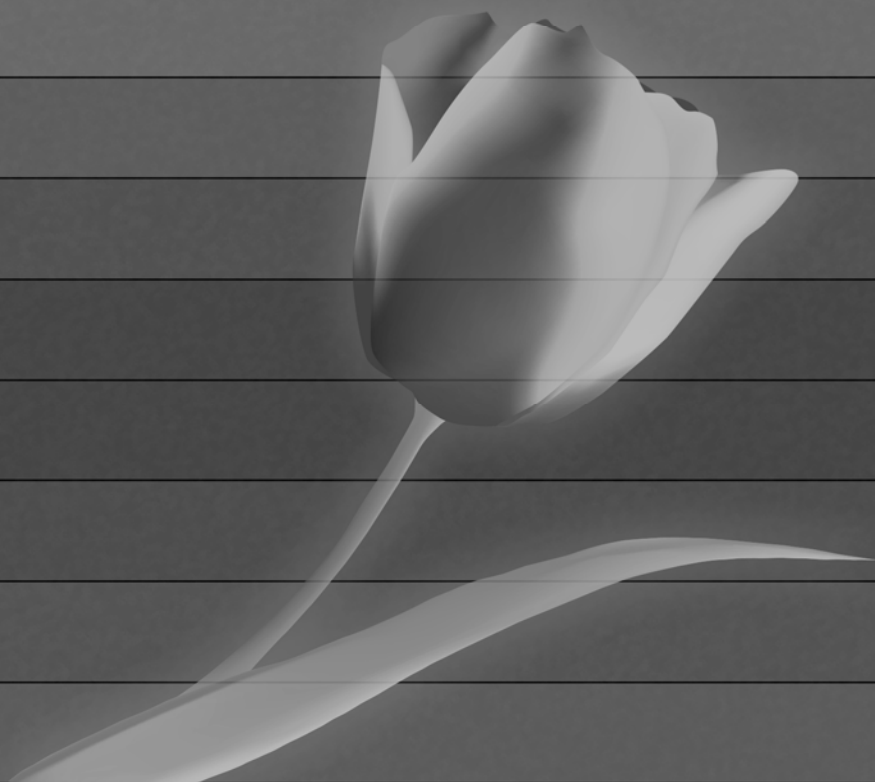
© Vladimir Gajšek, 1994, vse pravice pridržane.

© www.intelyway.com, 21.12.2009

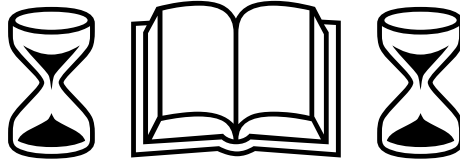
elektronski spletni medij za širjenje umetnosti, razvoj kulture in napredek ustvarjalnosti

v l a d i m i r g a j š e k

DNEVNIK, 10.8.1994, SREDA

DNEVNIK 10. 8. 1994, SREDA

Zap. št. meseca: 8

Št. dni v tem mesecu: 31

Zaporedni teden v letu: 32 teden

Lunina mena: 12 %

Polna luna: čez 11 dni

Klimatološka koledarska slika:

- verjetnost za sončen dan: 81 %

- verjetnost za padavine: 30.6 %

- verjetnost za nevihto: 27.1 %

- minimalna temp.: 13.8 °C

- maksimalna temp.: 25.4 °C

* klimatološke vrednosti so za Ljubljano

Kar je danes, lahko zgrabim danes. A to ne pomeni golega užitka, še manj kakorkoli kakršnokoli izživljanje. Kar zgrabim, namreč že pojmem tudi v abstraktni obliki. In kar je oblika, seva svojo energijo. Torej to je druga stvar izza osvetlitve, je druga stran svetlobe. In vsaka stvar seva, vsako živo bitje seva prav tako. Le da sem vreden biti. Že to je dovolj in to je veliko. Človek je nepopoln med Bogom in živaljo, rečem. Potrebno je človekoljubje za vse in vsakogar, kadar se pokažejo ogrožene osebe in soseskarstvo. Potrebna je človečnost, medsebojno obdarovanje z bitjo, kolikor je kaj takega mogoče – iz solidarnosti, dialoga in strpnosti, v samoizrazu vse do/sedanje zgodovine. Človek je lahko plemenit slog.

Etične norme so nujne tudi v tem času razburljivih premen, med načeli npravstvene zakonitosti in gona, med presojo že po zdravi pameti, kaj da je koristno, dobro in lepo, čeprav brez hladnokrvne preračunljivosti, in vrednotenjem vsega, kar se upira človeški in božji naravi. In potlej še povrhu hobbosovsko naravno stanje stvari, v stvarstvu med spopadi, ko naj je človek človeku volk, poklic proti poklicu pa najbolj volčji, zlasti v političnih krdelih. Ampak zasanjanost vsega, kar je, kar je narava v svoji utelešenosti, ki se ne zreducira na prostogonske elemente prvinske "naturnosti"... Kaj doživljam v človečnosti tokrat? Zjutraj je sonce vzhajalo v sivkljati belini oblačnosti, v vročinski soparici, vse dokler se ni prisvetilo na nebo v svoji poletni, že skoroda morski bleščavi in je presvetlilo oblačno belino ter nebesno sinjino. Ponoči sem spal zaradi vročine kar razkrit. Zjutraj sem vstal zarana – kot vedno, ob 4^h. A me je kmalu, že po kakšni uri ali dveh, spet vrglo v posteljo: vročino imam, povrhu pa je še zunaj soparno. Nekam zbit sem bil.

Ščuvažstvo muči tiste, ki se ne znajo spoprijazniti z negodnostmi v lastnih hordah. Kako se izzivaško hujskajo med seboj, kadar poskušajo uspjeti z zapoznelim učinkom! In vedno in vselej in vsekdar le v pajdašijah, celo v

poluradnih hudobijah ali iz lastnih slabosti in nadutosti. In že zato jim ne pokažem, da sem šibak – zmleli bi me, ko bi ugotovili, neusmiljeno brezobzirni, da boleham... - samotni razumnik, v ustvarjalni samoti umetnik.

Jaz in – kdo? Morda vsaj Fichte, če že govorim o filozofski kvintesenci, ne pa freudovsko: izza jaznega aktivizma pokuka vselej kakor pomladni zvonček še ne-jaz... med jastvom in onésom se skriva razlika bivajočega, rečeno tudi v kontekstu predmetnosti predmeta: šele tako je namreč jaz tudi subjekt – s tem pa že tudi kakor tisti ontološki pojem, ki nosi sestvo in udejanjenje, ki je bistvena značilnost človeške in božje eksistence, znotraj jastvene spoznavne zavesti sploh. Lepo povedano, ne res, individuuirano... Med objektivizmom in solipsizmom je jaz večidel itak izgubljen. Še bi lahko našteval, a zaenkrat z domisleki – dovolj...

Ali pa sem pomišljal na Emila M. Ciorana, ki je pustil pravzaprav Boga in vse reči pri miru. Kot da bi govoril moj očka Avgust, tudi sveti Avguštin v *Izповedih*. Kot da se je tragikomedija nadaljevala z očkovo boleznijo po 40ih letih toliko vrst pregonov, a srečnega preživetja, zmag nad zlom. Moj očka Avgust – in kaj že pomeni augustus? - je presegel vse tiste šibke točke biti, ki so druge razžrle moralno in v njihovi lastni brezvestni kilavosti, čeprav so bili oblastno na vrhu: ne gre za to, da je bil Vladko Majhen z bratom Sergiom&Co. komunistični oderuh, milo rečeno, pa še onle Miloš /Ledinek/ itd. ki so izražali osvobajanje vsak na svoji gizdavi candri, poročeni z zlodjevkami, da se je porajala tudi sovražna komunistična mariborska otročad mimogrede in v prid, podobno kot v Ljubljani pri nekaterih... Saj je pisal tudi moj očka Avgust, podobno kot prej sv. Avguštin, grešnik, toda nikoli slepar. A kar je spraskal moj očka Avgust na papir, je nekako uničil, proč spravil... Zato so tudi mene obtoževali, da sem vitalen, ker pač imam na voljo dovolj življenjske energije – ob intelektualnosti kot genialnosti. Očkova

ambicija se je uresničila, ko je bil že pred vojno režiser in organizator gledališko širokega življenja, pravzaprav shakespearejansko...! – vse do konca, do drame absurda, do Geneta, do Handkeja, do Sartra, Camusa, Becketta...! – moj očka Avgust je upošteval vse to gledališče v uprizoritvah kot življenje na odrskih deskah, torej resno in res zares, jaz le kot obiskovalec gledaliških predstav. In ni bilo konca očetovega sveta ne njegovih sanj – zato mi je puščal vso svobodo venomer, z mamico sta mi pustila biti in pisati. Včasih sem deloval res pubertetniško "iracionalno"... in v vednosti, da živim nekje med balkanskimi in železno-zavesnimi iztrganci iz hribovstva, dolinstva ali celo iz morske obale – kam? v katero duhovno ali vsaj kulturno ozračje? Ko sem nekoč očku in mamici zinil, da je treba lenuhe in tiste, ki ne bero ali se ne izobražujejo, prebičati, saj si dovolijo, da jih zalije bitje nebivajočega, so se mi vsi "čudili", češ, kakšne pa govorim... - a česa se naj mariborsko sploh spomnim v Ljubljani, ko še v rodnem mestu ni več domala nič kulturno smiselnega in se kmetavzarstvo obnaša delavsko, delavstvo pa malomeščansko... (pod jugomaršalom pa smo bili zaslužjeni itak vsi jugoslovansko). Fatalisti in realisti in utopisti...

Gotovo se danes počutim lepo, urejeno, dovolj srhljivo mirno. Ponoči so me dajale gmotne skrbi: pomislil sem na tisto neko manekenko Anko, mater samohranilko, ki se je bila znašla, kupila si je avtomobil, da se je lahko po mili volji in po potrebi popeljala sem in tja po Sloveniji ter ven, ja, pomislil sem še, kako si je oskrbela tudi "staro mamo", ki ji je pazila otroka, tako da je lahko delovala in delala brez vseh tistih socialnih delavk, občinarskih komunajzark na vratu in brez psihologov itd. Sem padel v ravno takšno, dandanes postkomunajzarsko situacijo? Kdaj bo konec kultkomunističnega odrejanja po obrazcih uradništva, ki izmozgava umetnice in umetnike z enako mero vrhnje nespametne oblasti, kdaj bomo že nehali biti kakšni "kulturni delavci in delavke" in bomo spet pesniki, pisateljci,

slikarji, kiparji, arhitekti, režiserji, gledališke igravke in igravci, filmski producenti, baletnice in baletniki, koreografi, operne pevke in operni pevci, lutkarji itd.?

V resnici mnogo napravim. In tako iz dneva v dan. A kdaj se mi bo delo obrestovalo? Kaj je tipom resda tako nezanimivo naše delo, nehanje, življenje...? Dnevniki, tedniki, mesečniki: kmalu je mimo, in kaj ostane, razen del in zapisanega?

Lahko da zdaj že vem, kaj bi moral storiti vse korakoma ali postopno, tako rekoč algoritmično, da se mi pokaže življenjski delovni uspeh - koliko je prijateljkov, ki se ukvarjajo z literaturo kar tako, bolj za šalo, pa jim uspeva. Dar Svetega duha je pri meni tudi zraven, saj meditiram, molim, se ravnam po starem samostanskem načelu: ORA ET LABORA. In se povrh navzlic vsem težavam, kaj težavam, navkljub težavicam se veselim življenja in sem srečen z Vidkom, srečna sva s sinkom. Ko oddam knjige, bom videl, ali je slovenstvo v kulturni institucionalnosti res sestavljeno iz samih pohinavčenih "tajnih" in vnaprej dogovorjenih, brezosebnih glasovanj. Več kot odkloniti ne morejo - a kakovost in estetika ne moreta biti odveč. Saj pravzaprav nimajo dobrih tekstov, kar se prodaja za med, pa je grenko običajno ko pelin in še z zadahom govna naturistično povrhu.

... ali pa samozavest..., in ko bi se skrival za omotico povprečnosti, bi pač menil, da sem od malega bil le nagnjen k zapisovanju s svinčnikom, k tuhtavosti in drobcenemu koracanju po najglobljem blatu ali da sem kot Ivan Cankar, osmi med vrhniškimi otroki kot kakšen sinko vaškega skrpucalarja uspeval na ravni javnosti ali ljubljanske objavnosti. Res je, jeza je lahko izvor neskončnih navdihov, ko se dogajajo nezaslišane krivice, zlasti nad otroki ali nad možmi, ki se izgubljajo brez zaposlitve v vsakodnevju – medtem pa se pristaši teroristov sončijo na dragih plažah, žró najboljše v svojih vilah in podobno... Pisanje je torej tisto ustvarjanje, ki noče biti podobno komurkoli za karkoli – celo na najnižji stopnji biti je pisatelj s svojim ustvarjalnim duhom Besede kakor vsaj biblični prerok. Pomislim mimogrede na gospoda Stanka Majcna iz Maribora – kdo je govoril o njem, ko je hiral socialno ali v starosti in onemoglosti, vendar mu je ponujala neskončno lepoto in nedolžnost deklica Bogomila, ki je imela drugo ljubkovalno ime... Kakšen je odnos med Dimitrijem Ruplom in tem Stankom Majcnom, ali radikalneje: med Petrom Božičem in Edvardom Kocbekom? Čemu pišem? Ko ne bi bil genialen in ... ali prepevam vesele pesmi in to me osrečuje, ker je tako veselo kljub soparni vročini, tako rekoč kakor v savni, a nič ne de, saj se naposled vse uravna, kakor je treba. Naposled moram vedno toliko popraviti, a na koncu – kaj ostane, mar menda res le kupček belih kosti, kupček pepela, izžganost v svetu? Kaj vse pa so nosili predniki v svojih prsah, kaj vse? Tako vidvam zgodovino generacijsko nazaj: le 20 praočetov zadošča, pa smo že zelo nazaj ali v preteklosti, a tudi ta preteklost je pozabljena. Kakor da mrtvi pripadajo le mrtvim. Veselo premišljam o tolikेरih pozabah. Saj človek še v pomnežu sproti izgublja, kar je engramiral. In kako so bili vznejevoljeno pametni šele psihologi, ko sem govoril o engramiranju. Ja, so bili tapametni, čeprav bi lahko govorili tudi o zgodovinskem spominu, saj bivši komunajzarski psihologi niso bili nad ljudmi - ali pač, so že gledali v vsak domači lonec, kaj se kuha, repa še še, korenje pa ne. Videk gleda nekaj

ameriških risank na programu Cartoon Network. Dobro se počutiva, čeprav čas mineva prehitro. Nekako ukleščenega se včasih počutim. A sem rad za pisalno pisateljsko mizo. Mizo danes spet pospravim, tako da mi preostane le še lastna misel in občutje..., slogovno pa itak lahko ustvarjam kar naprej. Torej nobenih tistih veleumnih in tragičnih misli, ki bi zadevale struparstvo in zakotje zakotnih pisarjev ter drugih prilagodljivcev v zlu.

Dandanes je toliko osamelcev v množici, ko se že rojeva informacijska družba, pravzaprav kibernetna opustelost človeških smetišč živcev in dobre volje. Včeraj sem samotnežu Alojzu Erčulju - ta meni, da izvira njegov rod iz Herkula?! - in Miru Pirnatu, ki je mlajši upokojenec in je praznoval rojstni dan - o ubogi, osameli priletni tipi, izgubljeni v niču brezsmrtnega sprotnega hiranja, čemu se le ne pobijejo med sabo ali se ne pobijejo kar sami kakorkoli? - poklonil dva akvarela, ki ju morata onadva še opremiti in uokviriti ter podstekliti. Radi imajo mojo likovnost, ki je umetniška in dovršena, saj tudi čutno v čistini predpriva slikarstva in slikanja natanko v sebi vem, kaj in kako...

Evropa, koga kličeš z zariplim, ohlipnim glaskom ponovnega umiranja, s hropežem med kletmi in podstrešji, v bidermajerju in še potem dvakrat v svetovni vojni?! (Lastnik lokala bifejčka Brazilko spodaj se je dogovoril z mano, da mu naslikam za v lokal nekaj akvarelov. Storil bom. Pa nič kiča. Ogledal sem si prostore, mi jih je lastnik razkazal. Ne spadam v te družčine zapravljivcev. Sedem pa le k njim, povejo, kaj mislijo - vsak ima svojo življenjsko izkušnjo za sabo, jaz pa pred seboj, ja, boj, boj se vnemarnost uličnih posedanj.) A je Videk tudi malo užival, privoščila sva si sladoled in kislo vodo.

Kaj vse se dogodi mimogrede! Včerajšnji dan: na bazenu Tivoli sva srečala Janeza Staneka, Strniševega prijatelja, komparativista, zaposlenega na Ljubljanski Univerzi v referatu za študentske promocijske zadeve, in ekonomista Boruta Bajžlja, ekonomista in očeta treh hčera, ki je bil obljubil računalniško igrski program držav sveta Globe, upam, da bo Videk prejel disketo prihodnji teden..., no, in tudi argentinsko-slovenska slikarka Dolinarjeva, zaposlena zdaj na ministrstvu za Slovence na tujem, je plavala in smo se družili v pogovorih o ničemer in vsem. Res so zaenkrat še prave sončne vroče, vatasto zgorele počitnice, dnevi teko shitra izza postkomunajzarstva v nove čase - pomislim samo na tehniški napredek, pa me to že razvedri, saj je uporaba tehničnih sredstev, če jih znajo ljudje, kajpak že vsak na svojem mestu, res pravilno in korektno uporabljati in z njimi delati, dejansko velika reč: - od letal do vesoljskih ladij, od podmornic do hitrih vlakov, od črne k beli kuhinji in do novih gospodinskih strojev, od elektronike do računalništva, od avtomobilizma do video tehnike in nove optike, od hotelirstva do novih športnih oblek in športnih orodij ter pripomočkov, od šolskih laboratorijev do atomskih elektrarn, od ekoloških popravkov do gozdarstva, od vojaštva do policije, od preiskovalnih postopkov do zapornišтва, od medicine do kmetijstva..., od ekonomije do psihologije, od teologije v "katehetiki" in pedagogiki do šolstva in izobraževanja... V vsem tem se že bistveno razlikujemo od prejšnjih "naivnih" generacij.

V času prehodov je vse več ovir. Informacijska družbenost je zasvojljiva. Seznanjeni smo z domala z vsemi pripetljaji sveta - že otroci lahko vidijo ogromno in veliko spoznajo, čeprav ne gre pretiravati, individualnost genijev ostaja njihova razvojna stvar v družbi razvitih okolij. Komunajzarstvo je dodobra razvilo edinole leno in naveličano ter naduto birokracijo ter slepomišenje za vsako ceno: od banke do milice, od soldateske do direktorčkov samoupravljavcev... A tisto je mimo, medtem ko je zaostalost še

zmerom ostala. Pravzaprav pa – kako je z razvojem govornice in jezika od otroških let naprej, kako je s hojo in tekom, kako z gibalnimi vajami, kako z umskimi sposobnostmi, kako je naposled s telesno rastjo, ki je vse višja, kako s starostjo obeh spolov, ki se večja, kako bo z blaginjo in duševnimi termometri družinskega ozračja, kako je z novo duhovnostjo, kako z denarci in udobjem ter s prostovoljstvom?

Laboratorij umetništva je v srcu in glavi, je v odlični obrti in samopresežnosti. Kar se dogaja, se bo tudi zgodilo. Ne primerjam se z drugimi, a storil sem več in bolje od večine, tudi od večine svojih uspešnih kolegic in kolegov. Tudi tako, da sem vedel: *Repetitio est mater studiorum. Est genetrix mentis. Est cogitatio nova.* Torej ne golo dudlanje in ponavljanje nesmislov tjavendan, marveč ponavljanje že naučenega zato, da se utrdi novo znanje, pridobljeno znanje. Imam maniro, da se preverjam in sem navezan na dejstvenost, zlasti še teoretsko in v neizmerni lastni – duhovni – kakor otroški radovednosti, ko gre naposled vendar zares.

Anatomija, obrnjena v lastno kri – ne rod in ne ideologija, ampak organizmi, možgani in notranji organi, le za primer, v svoji lastni toploti in presevnosti, v toplokrvnem sobivanju. Ko sem gledal na bazenu včeraj vsa tista telesa, telesca in telesarstvo, sem pomislil, koliko poživinjenosti je pravzaprav naveličano še v ljudeh, čeprav vsak ohranja po lastni goloti tudi svojo skoporitost, svoje važnjačenje, svoje nasprotujoče si sporazumevanje in svoj položajček celo tu, na soncu in betonu in pred klorirano vodo. To slovensko še zmerom nekoliko moti. A vsaj tiste cigajnarije bizantinizma ne bo več.

Drugače spet lahko pomislim na predalpski zagamani režim bivšosti, na socializem kranjske klobase, poplajnene s hladnim pivom, pomislim ravno na predalpski zagamani režim bivšosti kot na socializem kranjske klobase, poplajnene s hladnim ali mlačnim pivom, le da je mera prava. Nekateri se norčujejo iz hrane in pijače – kakor v predkolumbijsko zlatih časih, saj so pozabili, da so bili vsaj predniki tudi lakotniki... In tam so bile tiste strašne zastražene meje, ko so plavali vzhodnoblokovski reveži z družinami vred primeroma čez Muro v Republiko Avstrijo, ko so mi potniki v vagonu tik pred mejo z Avstrijo zaskrbljeno zagotavljali, kako grd je gnili Zahod, tik za mejo pa so to svoje gobezdanje zlatili s hvalo svojemu gatarbajterstvu in avstrijskim gospodarjem..., saj so si z delom na tujem v Sloveniji zidali hiše in gospodarska poslopja, so vzdrževali žene, zlasti kajpak sezonce, pleskarji, tesarji, mizarji, zidarji in drugi poklici, o begu možganov pa niti zaenkrat ne pomislim prav.

Objektivna evropska naravnava v države. Zdaj zaenkrat – doklej? - obstajajo neme porušene meje v Evropi "brez meja", torej so omejenosti zdaj brezmejne, znotraj mejá vsake države v Evropi pa obstajajo begunski centri - zlasti zaradi krvave balkanske vojne, v kateri je umrlo že čez 250.000 ljudi, od tega vsaj 50.000 otrok, razseljenih oseb pa je po treh letih vsaj dvainpol milijona! In temu je največ krivo nacistično srbstvo z bivšo jugoljudsko armado, ki je ljudska le v svojih okrutnih zverinstvih in sadističnih mučenjih, z ostrostrelci in z napadi na otroške vrtce, na domove ostarelih, na cerkve, na živalske vrtove, na vasi, na nezaščitene ženske, ki jih je soldateska posilila vsaj 30.000, koliko od teh pa je poklala, zaenkrat še ni znano. Ni se treba sprenevedati, da vse to ne obstaja: ne Pekre ne Vukovar ne Sarajevo ne Mostar...

Ko naposled dokončno pretrgam s to rokovnjaško, samopozabno brezobzirno sodrgo, s sleherni hordo togega birokratizma in ošabe in nadute jezavosti s strani "uprave", pretrgam res enkrat za zmerom, kajti dovolj je bilo tlake, vsaj zame, še zlasti pa za zdaj že mrtvo mamico in očka, ki so ju preganjali nacisti in potlej komunajzarji, od leta 1945 naprej. Ko sem bil star 15 let, so spet vpeljali 1. marca tako imenovano reformo gospodarskega sistema v takratni federativno-ljudski, pa še republiko svinjojugovini povrhu tako, češ da so s predpisi in uradništvom uvedli nekakšne "ekonomske" razmere in celo plačo ali, kot se je reklo, "nagrajevanje" po delu - kot da do leta 1961 v tej balkanski bizantinistični in pohinavčeno primitivni, s političnimi aresti prenapolnjeni državi sploh niso poznali denarja, ne lastnega denarja ne deviz - in so kakorkoli prebivavci živeli "samoupravno" od zraka ter brez zakonitosti gospodarstva in gospodarjenja - medtem ko je Jurij Gagarin odfrčal prvi v vesolje: nebo je črno, Zemlja je modra....

Edino zaenkrat na Zemlji rojeni: kdaj na Luni? Še v času javnega, a prikritega zla, med velesilami? Ja, kaj se nista takrat srečala John F. Kennedy in bivši rudarski primitivec Hruščev na Dunaju, tako rekoč v srcu evropske diplomacije in blizu slovenstva? Mar niso 13. avgusta tega leta postavljali nesrečnega berlinskega zidu kot razmejnitve med ljudmi z bodečo žico in s pretvarjanjem vzhodnega bloka v en sam gulag, in je bil tudi na meji z Avstrijo in Italijo tudi v Sloveniji postavljen svojevrstni strahovladni berlinski zid!? Kam pa so že bili "izločeni" stalinisti v sovjetsko-zveznem svetovanju, enkavedejevsko, kam drugam, če ne le v preimenovanje ali v prepleskanje plaščev, obrnjenih po kongresnem ali kominternskem vetru!? Še celo več, Kuba je postala leta 1961 dejansko osamljeni socialistični otok izza Zaliva svinj, ko že ime samo pove, da je uspela strahovlada nad ubogimi Kubankami in Kubanci: čez leto dni se je pokazala kubanska kriza zaradi vojaških sovjetskih oporišč, ne pa zaradi notranjega zatiranja.

Še vedno mi ostajajo – branja. Takšna so le zunanja dejstva, znana dejstva znanih ljudi. In kako sem, petnajstletnik, doživljal v tistem času Sartra in Camusa, Mallarméja, Valéryja, Apollinairea, Rimbauda, Baudelairea, Jammesa, Vahaaraena, Eluarda, Bretona, Trakla, Rilkeja, Mandelštama, Frosta, Kerouacka, Ginsberga, Jevtušenka, Schwittersa, Spatolo, Quasimoda..., medtem ko so marksisti hodili mladinsko naokrog kot šerifi z okovičenimi pasovi in so se pojavili leto dni potem prvi beatniki, namreč v Mariboru najprej midva s Teddyjem, ki si je pustil rasti po beatlskem vzoru dolge lase pa so ga miličniki kar v marici na silo ostrigili, mu zvijali roke in ga kloftali ter žalili z bizantinistično-balkanskimi psovkami, nanašajočimi se na njegovo mater in njeno rodilo...?

Ja, že takrat sem se, kratkohlačnik, odločil za pesniški poklic, za akademski poklic književnika, za svobodni literarni poklic, če je bilo to komu prav ali ne - mamica in očka sta me le opozorila, da bom breme tega poklica sprejel nase sam, očka opozorilno vedro, da sem že dovolj odgovoren zase in samostojen, da vem, kaj počnem, mamica pa z namigom, da mi bojo mnogi zavidali in mi kdaj tudi grdo iz gole nevoščljivosti zavdali, kar bom moral ponosno premagati. Ko dandanes zrem časovno predse, se spomnim prav tistih odločitev, ki se zdijo morda dovolj v ozadju, da so odločilne. Namenil sem si umetniško kariero, videl pa sem, kako se zraven silijo mnogi bedaki, ki z umnostjo ne z umetnostjo pravzaprav niso imeli nobene zveze, razen povzpetništva in hvalisave slave, ko so se povezovali z vsakomer za vsako ceno, le da so se prislinili v ospredje in z zahrbtnimi "zavezniki" škodovali dobri stvari, kjer so le mogli. In jih ni bilo niti najmanj sram, igrali so vlogo koloidnih kolovodij, znali so si privzeti kot lastno nagrado tudi zasluge drugih, ali rečeno preprosteje, kradli so pokale ter jih razglašali za svojo zmagoslavje in zmago. Tisto ni bilo preprosto plonkanje, ampak kar tatvina vsepočez in plagiat in eklekticizem za vsako ceno. Jaz pa nisem bil po duhu

tistega "socialističnega" časa. In tako je tudi dandanes. Le da je breme odgovornosti v tisočerihih stvareh vsakokrat konkretno in jasno, saj sem odrasel.

Ali se res kaj spremeni, če v lastni samoti začutim eksistencialno boleost? Vsakodnevje je letno, navzlic počitniškemu ozračju polno vzgojne in ustvarjalne ter učljive radosti. V tem času ujamem te vedre trenutke tako, da se soočam vsakodnevno navzven z neučinkovito birokratizacijo, navznoter le s svojim ustvarjanjem in s srečo biti.

Generacije prihajajo in odhajajo – med otroškimi vozički in pokopališkimi vozički. Skupaj z Vidkom delujeva veselo. Vprašujem se namreč vsak dan, kaj sem opravil ta dan, ta teden, ta mesec. Dnevnik priča tudi postmoderno o dejanskostih, v dejstvih, kar teče sproti s časom v čas, v to odnosno relativnost med gibanjem in uprostoritvami, med sabo in tabo... Dnevnik so svojevrstni čustveno obarvani zapiski, ki beležijo dneve in dela, rečeno s Hesiodom. Čas se "odvija" vijugavo, a nikoli nazaj, razen v pomnežu in spominu. Rečem si, da ohranjam v spominu: besedni zaklad slovenščine, tuje jezike, poštevanko, slovnico in latinsko, nemško, francosko... gramatiko, zgodovinske in osebne podatke, vrsto predmetov, ki jih ponavljam verjetno pri sebi. Ko je potrebno, se tudi priročno spomnim in znam uporabljati ključne podatke in besede. In kljub temu nisem posebno preračunljiv, prej sem zaupljiv v upanju. Z Vidkom živiva srečno.

Dolgčasje si privoščijo tisti, ki menijo, da je lenoba njihova resničnost. Delo je srečno poskusno tudi dnevniško – kot nova dnina, a za koga? Dnevi bežijo nehote nekam, eni odlični, drugi spet težavni, in kako jih naj dosežem – z dnevnikom? V kateri senci se skriva osončeni cvet srca – kakor sončnica? Saj se bojujem celo sam s seboj med dnevom in nočjo. Moji sončni in senčni dnevi, med zajtrkom in večerjico. Torej tak je komentar v okviru. Lahko pa si napravim tudi svoj komentarni okvir. Na primer takšenle, čeprav ne mislim zdaj na komentatorja Julija Cezarja:

Novi dnevi, novo življenje – dantejevsko? Kar je podnevi belo, bo ponoči gotovo črno? V celoti dejstev tega dne je ena sama neponovljivost, ki je sestavljena iz mnogoterih današnjih neponovljivosti. In vendar se učim, dokler živim: naučil sem se dihati, naučil sem se hoditi, naučil sem se abecede, brati in pisati, plavati, kolesariti, poštevanka, vse do danes sem se učil in ponavljal, dokler se nisem naučil. No, tudi bobne sem igral. Pel sem v pevskem zboru. Urejal sem časopise, lektoriral. A nekaj je naučeno, drugo je vendar prirojeno. Prirojen sem človeško v slovenstvo. Torej v jezikovno kulturo, v slovensko občutje, med kozolce in barok, v otroštvu skozi povojni Maribor in klasično znano gimnazijo, potlej v ljubljanski študij pri Antonu Ocvirku in Dušanu Pirjevcu - Ahacu ter pri filozofih, tudi pri Miru Hribarju. Spoznal sem, da so dogovori večkrat mimogrede silno pomembni, prav tako "srečanja", od Edija Kocbeka do Ivana Mraka, od Mire Mihelič do Josipa Vidmarja, od SAZU Janeza Milčinskega do prijateljskega Janeza Ruglja... Celó v medvojnih razmerah sem sodeloval z argentinskimi ljubimi Slovenci neobremenjeno. In slikarji! Od Jožeta Tisnikarja do Lojzeta Logarja... In arhitekti, mladeniči prej... To je to. Novi rodovi bojo prišli. Koga bojo navajali?!

Eno je, ko so dnevi še zjutraj sveži, drugo pa je, ko se zbudam iz težkih zrelih sanj kakor iz večnosti. Ko premišljam o vsakodnevju, se usmerjam v prihodnost. Premnogi se ukvarjajo sebično s svojo telesnostjo, največ z želodcem in spolovili, pa tudi z avtomobili in motorji, s tombolo, z deodoransi in fast- food, z nadomestki lastnega, večkrat, še prevečkrat ničesnega življenja. V današnjih poročilih bo nedvomno še rečeno takole: Fikret Abdić se upira do konca, Srbi so srbijansko zavzeti za svojo pobebljeno krajino, ki je krajina sile in odvzema televizorjev in pokradenih stoterih reči, požganin in primitivnih bizantinskih privilegijev. In slovensko državljanstvo? Ja, zdaj so slovenski državljani menda tipi prav brez sleherne narodnosti, to se pravi, brez kulture. Že od 8. junija ni pravega dežja.

Videk se odlično razvija, nevidno iz ure v uro, a za dne je iz dneva v dan drugačen. Lahko pa napišem komentar v drugačnem okvirju, na primer z enojno črto:

In v teh dneh je bilo nakopičeno toliko malovrednosti, da sem se moral soočiti z njimi zase: minister za kulturo mi je bil poslal nesramno in uradniško nabodreno pisemce s sporočilom, da mi odvzema, ker je pač komunajzar in vojaški pisarček, status umetnika, to sporočilce pa je poslal na vrsto drugih institucij, od zdravstva do pokojninskega zavarovanja, povrh je pisala referentka iz pokojninskega zavoda, da naj predložim povrh podatke, kar storim jutri po 11. uri, nadalje so odklonili ignorantsko "ponevedoma" moja besedila na Novi reviji, ve se kdo, časopisi so zaprli svoja vrata mojim tekstom, od Dnevnika do Slovenca, čeprav je ona dvojica, ki se je prav uredniško samovoljno izživljala, odšla in je bil zlasti Jani znan po tem, da je brisal že postavljene moje tekste ter je pisal krpucavo na hitro sam, navzlic uslugam, ki sem mu jih napravil..., ja informacije so javno zaprte. Le BV me več ne bo zlorabljal. Jutri prejmem na banki izpisek.

Odnaša me, odnaša nas – lastno vsakodnevje... Dan bi bil varljiv, če ne bi bil več živ. In spet komentar:

Dnevi so svetli, četudi so zdaj že evropsko pozni. V življenjepisnem oziru je pomembno, kako so me videli ali kako me kakovostno doživljajo drugi. Vsak človek se potem izostri v svojo podobo, v tip, temperament in vzgojeno še v značaj, v pokončnost, v poštenost, šarm, v veččaka in še v veljavo znanja, v odprtost dialoga – pa naj gre morebiti za gospodinjko ali gospodinjca, za kmeta ali intelektualca, za računalničarja ali obrtnika, za umetnika ali birokrata, in tako že od deštva in deklišstva naprej. Kaj sem storil doslej? Če se ozrem naprej, kar je pomembno pomensko, sedaj vidim smisel samoaktualizacije, slišim spevnost svoje vse dosedanje poezije, berem svoje proze, premišljam izvirno, kar zadeva filozofijo, sociologijo, psihologijo, umetnostno vedo itd. Nič se ne pritožujem nad težkim življenjem, se pa pritožujem nad očitnimi krivicami. In tu ne bom onemelo oportuno tiho, ne bom si zatiskal oči pred slepotami zlih predsodkov, ne bom klapoušnik opičjega oponašanja tolikerih prefriganih, a rafinirano primitivnih fraz. Samoocena? Vem, kaj bom storil jutri, vem, kaj sem pripravil danes.

Ampak dandanes se lahko pravzaprav igram v oblikovanju dnevnikov. To pa pomeni, da tudi oblika določa vsebino, ne le vsebina oblike: pehar zrnja bo nekoč hlebec kruha, obliki sta si podobni, kajne? Eno je votla oblika, drugo je polna oblika: med peharjem in kruhom je razlika, kajti pehar je izdolben, je vbočen, kruh pa je polno izbočen, je napet. Podobno je z dnevom, ki ga določa Sonce in kroženje Zemlje okrog Sonca, kajpak z Luno vred. Eno je astronomski čas, drugo so časovni pasovi na Zemlji, tretje je čas človeka. Je filogeneza sveta, čeprav se bi kdo pretvarjal, da temu ni tako. Premislim, kako je zaslon z vizualizacijo spremenil mnenja človeškega dojemanja in pameti, naj gre za televizijski ekran ali za računalniški monitor.

Premislim, kako je tudi telefon spremenil slušnost informacije medosebja. Torej vid in sluh. Pravi in temeljni preobrat pa bo v dotiku! Ta preobrat komunikacije dotičnosti in dotiklajev si predstavljam s presajanjem organov – ko bojo eni organi oslabei, ostareli in ko ne bojo več za rabo, jih bojo lahko preprosto presadili. Le da ne bojo napravili bodoči tovrstni kirurgi pošasti, le da ne bojo monstrozne pokveke začele naseljevati sveta, saj bo mogoče izdelovati organe, primeroma človeške peruti in krila, jih vsaditi na hrbet in genetsko potlej "poustvariti" ljudi- ptiče; enako s plavutmi, ko bojo lahko ljudje-ribe... Torej ne mislim, da se bo to dogodilo z genetiko, marveč bo genetika prišla šele s privajenostjo na dotik – z rokami in krili, z nogami in rokami ter s plavutmi; mogoče bo tudi, da bo en človek imel več kril in več plavuti, bočno, hrbtno, nožne in ročne plavuti... Dotiki so pomembni tudi v spolnosti – ali bojo moški in ženske boljše na voljo drugi drugim, da uresničijo telesno ljubezen brez lažne morale in brez prekletstva greha? Saj je izraz današnje svetovne dvojne morale - aids. Z dotiki in s penetracijo bo v prihodnosti lahko tako, da bojo ljudje lahko potešili svoje primarne potrebe po bližnjosti. Če pogledam dandanes, koliko vizualnih užitek spodbudi vse vrste različnih, že kar nezaustavljivih hlepot, da mnogi slonijo pred tv zasloni! In koliko je dnevno dandanes po svetu telefonskih pogovorov - koliko medsebojnih telefonskih pogovorov je bilo danes po vsem svetu, koliko časa je šlo v govorjenje in poslušanje?! Vonj in okus tudi zahtevata svoje: zlasti okus ima notranji dotik, podobno je z informacijo vonjav. Ne gre le za hrano in prehranjevanje, kar je tudi primarna potreba, ampak gre za spolno gonskost, za bojevitost in socialnost... - vonji in okusi so stvar socialnosti, kar diši eni "civilizaciji", lahko smrdi drugi... Notranji dotik kot okušanje okusov lahko začini življenje: od poljuba do kunilingusa ali felacije, od pitja do goltanja oziroma požiranja. Človek ima dober želodec. Tudi vonj in okus sta bazična komunikacija in se spodbujata v primarnih gonih in z njimi. Sam prav nič ne verjamem, da mora ženska "dišati", to je, zaudarjati po znoju, da se ji

skratka ne bi bilo bogvekej potrebno umivati, to velja v enaki meri za moške. Saj se tudi vsi po britju pomažemo z vodico po britju in ženske se potem, ko se umijejo, tudi posprejajo z dišavnimi razpršili ter se namažejo z dišečimi pomadami... Tu je ta kozmetika.

Ljubezen je vsepresežna, pomislim. Dnevi se dvigajo le v podvigih, pomislim – ko je treba opraviti najprej vsa dnevna opravila. Kar vse se izraža skozi videz, se uresniči šele kdaj drugič postopno. A prav to je del vsak/dne, ki nezadržno drsi skozi čas in v življenje. Če sem že sam, sem sam kot z drugimi. In to je to.

V domišljiji je vsak vsaksebi – najbližji, čeprav plava kot astralno telo med zvezdami, če sem hermetičen kakor alkimist. Okvirji domišljije so brezmejni – iz hipa spletejo večnost, iz večnosti pa trenutek. Tako se tudi ubesedim. Kot vse kaže, je mogoče komentarje, pripombe, povzetke... karseda po igrivi volji in domišljiji, po natančnosti in urejenosti uokviriti predvsem tako, da prav uživam, ko sam vpišem kakšno sporočilo v okvir. Tudi ko pogledam pregledno, ugotovim, da je komentar dober in ni odveč. Tudi to je napredovanje – lastna misel.

Lahko si privoščim svoj sodobni politični komentar, ki se navezuje na vednost o zgodovini in na zgodovinsko znanje, ne glede na izkrivljene zgodovinopisce, ki so delovali samoumevno partdialektično ter opisovali, kar je bilo zaukazano in z vnaprej dogovorjenimi frazami. Nič ne rečem, saj je bilo vse prej tudi zamudniško v Sloveniji, a bilo je, kakorkoli že obrnem, vzhodnoblokovsko in diktaturno spolitizirano: ne verjamem, da so partfunkcionarji bili neki nežni tipi, ki so ovohavali kri s pendrekov ter se smehljali blagodejno rabljevsko, ne, tega ne verjamem, saj takšnemu podjetništvu nisem nikoli posebej kaj dosti zaupal, ne, vseprej sem se tudi onim podjetnikom v samoupravnem tozdiranju umikal, povezoval pa sem se z ljudmi. In za kakšno strahotno ceno! Medtem ko so uspevali oni, ki uspevajo postkomunajzarsko še dandanašnji, sem jaz garal. Kar so dandanes v parlamentu koalicije, niti zdaleč ne spominjajo na protinacistično koalicijo iz časov po 2. svetovni vojni - koalicija pomeni namreč dvoje: sumničenje drugega in koristolovsko opreznost. Vsaka koalicija pomeni, da so med zavezniki vse večji razparani šivi in da se trga počez, všev in navzdol: tako je bilo tudi s tako imenovanim povojnim protikomunajzarskim Demosom. Koalicijo namreč vedno in v vsakem primeru gradijo poraženi nasprotniki, ne pa dobronamerno vnaprej pripravljene sodelujoči, žal. Tako ima tudi vladna koalicija po partijnosti vsekaj drugačen pomen, kot bi človek pričakoval od

vladnega vrha samega - ta vrh je partijno sebi zadosten, kakor je bil v času boljševiške udobomafijske in stalinizirane vojaško ljudske prisile. Tako v skupnem delovanju koalicijskih protagonistov prihaja - do česa, do česa drugega, če ne ravno do vedno drugih in drugačnih, vsekdar inovativnih možnosti izvrševanja ter delovanja. Interesne sfere vlade nad parlamentom so označene tako, da hoče vlada s svojim premierjem in v svoji sestavi vseskozi sama uravnavati ravnovesje političnih sil ali izglajevati notranja nasprotja ravno kot vlada, to je izvršilna oblast. Po vojni so se spreminjale ne le vlade, ampak tudi gibanja in politični, gospodarski, mentalitetni interesi, vizija osamosvojitve in slovenske suverenosti za bodočnost pa se je skoraj docelo umaknila aferam, privatizacijskim svinjarijam, birokratskim vztrajanjem pri starem receptu razrednega boja itd. Kdo je komu potemtakem še v politiki in vladno sploh naklonjen? Gotovo so zmagovavci na obeh straneh pravno naklonjeni zmagovavcem. V nastajajočem razmerju postkomunajzarskih sil je ta naklonjenost toliko očitnejša, kolikor politična levica ne ve, češ kaj dela politična desnica in narobe. A ravno z enotnostjo koalicije poskušajo zdaj spet preprečiti politične notranje spopade in nasprotstva. Zavzemanje za človeške pravice je postalo nadstrankarsko. In tukaj pridem jaz na sceno. Ravno zagotovilo človeških pravic in temeljnih svoboščin naj bi posebni položaj v razmerju političnih koalicijskih sil uravnesilo, sicer pa bo vlada spet postala policaj nad ljudstvom, celo kakor po amerikaniziranem vzorcu tudi politične stranke nad svojimi volivkami in volivci. Spet drugače meni druga stran onih, ki tvorijo tudi slovensko republiško predsedstvo, ki si pripisujejo vse zasluge za tako imenovano slovensko pomlad in ki tradicionalistično, še vedno komunistično zagovarjajo svoj položaj tako, da so po vojni zmagali tudi na volitvah prav oni - kljub začetnim spodrslijajem, umikom, zapletom so kar dobro zajahali trojanskega konja slovenske politike, še celo več, segati hočejo povrh čez slovenske meje. Kot da bo ta smer kakorkoli sploh lahko "uredila", česar niso mogla

zgodovinska obdobja vseh stoletij doslej, češ, zdaj pa je vse drugače, ker bo odslej vse drugače itd. Pri tem pa še niso niti docela urejene slovenske državne meje, primeroma s Hrvaško tako v Razkrižju kot v Istri..., niti manjšinstvo v Italiji ali v Avstriji in Madžarski. Aha, odtod se tvorijo nacionalistične težnje in lokalšovinistična hlepota, kakor so po drugi plati slovenski novi oblastniki prav zastojkarsko podeljevali slovensko državljanstvo tujstvu. Kot da je sedanja oblast ljudsko prijateljski režim - kot da še ne velja toliko samoupravnega prava in socialistično pravne tendencioznosti iz časov krvavega komunajzarstva dandanes! In kot da morajo lojalni državljani biti v nenehni povezavi s tem prijateljskim režimom - prej tovariši, po vzoru hitlerjevih kameradov in Stalinovih tovarišev, zdaj "prijatelji". In odtod izhajajo zahteve po notranjih nekritičnih odnosih zlasti do gospodarstva in brezposelnosti ter do lastne bede, pa ne le socialno šibkih družin, marveč posebno še do duhovne revščine. Prav to se imenuje namreč populizem. A lahko bi vendarle pridobili vsaj tiste meje, ki nam grejo, kolikor smo slovenska država in se ne pustimo več potujčevati. Koalicijsko prijateljstvo je navzven edinole mejno prijateljstvo s sosednjimi državami in podobnimi političnimi strankami po nazivu, pa naj gre za krščanske demokrate ali za socialne demokrate...

Ali je domovina dobra ali je dobro v domovini? Koalicija torej sprejema predvsem samo sebe in zase: svojo politiko skratka. Makiavelizem posredovanih ciljev – a brez smotra, torej na silo? Videz se kaže navihano še tako predrzno, kakor da so takšni koalicijsko tudi drugi državniki po svetu. Kdaj bo ljudi zaskrbelo, da koalicija ne bi smela več obdržati domala vseh pridobljenih pozicij, ko bi si vlada kar naprej izmišljala odstavitve - od vojaškega ministra Janeza Janše, slovenskega junaka, do notranjega ali policijskega ministra Ivana Bizjaka... kakšne bojo namreč možnosti tistih, ki so zunaj koalicije, namreč zunaj vladne koalicije in so nevladna, tako rekoč

čakajoča koalicija? Domala vsa politična in ideološka stališča vladne in nevladne koalicije so si diametralno nasprotna, čeprav so vse partijne članice obeh koalicij spravljeni v sebi s sabo. Aha, mrtvilo že kaže, kakor da zdaj živimo še kar naprej "prehodno obdobje", ki se mu s tujko reče "tranzicija" in ki je znan zapovedani pojem iz krvavih časov komunajzarstva, ko je ravno "tranzicija" nekako "opravičevala" vsakršno dejansko zlo, objestnost, morijo, zapiranje, tepež, odvzem stanovanj... ter zase udobomafijsko ropanje, zarotništvo in oblastnost. O istosti in malodušni naveličanosti kabinetno socialističnih "svetov" diktatur, o leninističnem čvekaštvu ter stalinski izurjenosti, o praksi pendreka, gulaga, bodeče žice, politične psihiatrije, političnega arestantstva ter goloostva itd. je treba znova in znova razmišljati, ker so si drznili lopovi in izsiljevalci komunajzarsko proglašati ubijanje za teorijo, zapiranje meja pa za prakso. Vsi so skupaj vzhodnoblokovsko prizadevali za "resnične socialistične odnose" - torej so si prizadevali, kateri režim bo zatrl več svobodomiselnosti, kateri režim bo zaprl več političnih zapornikov, kateri režim bo imel brutalnejšo soldatesko, in reči je treba, da ni jugosoldateska nič kaj zaostajala od drugih okupatorskih vojsk vzhodnoblokovskih sil s sovjeti na čelu, torej od Madžarske do Češkoslovaške... Resda ni bilo več tako imenovanega internacionalizma ali kominternovstva, je pa bilo sprijaznjeno sodelovanje med jugodiktatorjem in romunskim diktatorjem., le za primerček. In tista tako imenovana beograjska deklaracija iz leta 1955 ustreza po svojih zamiselnostih, po svojih bizantinističnih mentalnokužnih slikah tudi hlevsko-akademjskemu memorandumu srbofilskih prevzetnežev. Kar je bilo prej nekakšno "novo" sodelovanje med v cirilici pišočimi vrhnjimi sloji držav, kakor je bila jugoslovanska ali sovjetska, se ni dandanes nič kaj izgubilo. Izgovor, da se odrekajo komunajzarski režimi stalinski zmaličenosti, je bil dovolj prepričljiv, da so socialistični režimi lahko kazali na tako imenovani normalni potek mednarodnih odnosov - stalinizem naj se po smrti sovjetskega diktatorja ne

bi več ponovil, marveč se naj v drugačnih oblikah edinole naprej ponavlja; obe tedanji vladi sta se zavzemali, da izhajata češ neki iz spoštovanja, suverenosti, neodvisnosti, celovitosti in enakopravnosti v vzajemnih odnosih, ko sta spoštovali v resnici le silo, ko sta bili suvereni s soldatesko, neodvisni kabinetno kompartijsko, celoviti v preganjanju nasprotnikov kot zlasti "notranjih sovražnikov", enakopravni pa v izvajanju vsakršnega brezpravja, kar vse je kazalo na vzajemne vzorne odnose. Tako imenovana stvar narodov posameznih držav je pomenila enoumno edinole tole: druga država se ne bo vtikala v zadeve druge države, ker mora vsaka socialistična država sama dovolj spretno in strogo zatirati svobodno misel, preganjati intelektualce, sumničiti in zavajati javnost, izvajati brezpravje, širiti socialno siromaščino, politično čvekati floskule brez pravega pomena, ideologizirati s figo v žepu... Ali rečeno z drugimi besedami: tako imenovana socialistična "graditev" je bila nenehna prikrita destrukcija, ki je bila hujša od fašistične, saj je razžirala tkivo življenja navznoter. Že čez leto dni je izšla sovjetska, tako rekoč "bratska" deklaracija o enakopravnosti, ko je sovjetska soldateska v krvi s svojim škornjem poteptala madžarske težnje po kakršnikoli osamosvojitvi: vzhodnoblokovsko je imel vsakdo enakopravno, ljudsko razglašeno pravico do lastnega justičnega suicida ali z izraženo željo, da bi bil ubit. Justični umor je bil itak bistvo socialistične "izgradnje", o čemer govori posebej deklaracija sovjetske enoumne, enopartijske strahovladne vlade ob madžarskih dogodkih leta 1956, ki je bila ravno takrat objavljena, ko je vlada odločno sovjetskega vodstva z militantnostjo in orožji vsilila svojo nadenakopravnost, kar je zadevalo kajpak druge države. Normalizacija medsebojnih socialističnih odnosov je temeljila na banketih, ko so si oblastniki umivali krvave roke in sodelovali z opranim denarjem bogovsko z večstranskimi, najmanj pa vsaj z dvostranskimi dokumenti, torej na partijski in državni ravni, čemur je vzhodnoblokovska politika pripisovala še posebno vrednost, namreč cirkulirajočo vrednost normalnega, največkrat justičnega umora ali

političnega zapora. Poudarjeno tako imenovano sodelovanje med komunajzarskimi režimi se je zavzemalo zlasti za notranjo državno obrambo, po drugi plati pa se je destaliniziralo tako, da so bile spet in spet vzvišene težkoindustrijske potence ter se je prikrival stvarni življenjski standard. Najjasneje se je učinkovito sodelovanje pokazalo leta 1955 s sklenitvijo varšavske pogodbe: vse državne stranke so bila ena sama politična kompartija. Vzhodnoblokovske socialistične države z balkanoidnostjo bolgarskih in jugoslovanskih ter romunskih, albanskih... odnosov ter odnosov s tako imenovanim gnilim Zahodom so se hotele v krvi združevati vsaj na "visoki" politični, sicer pa na birokratski ravnini. To hotenje je bilo zmerom prikrito, računalo pa je dobesečno na večnost ali na neko samozadostno družbo. Mehanizmi vzhodnoblokovske medsebojne odnosne povezave so bili mehanizmi mučilnega orodja, ki jih je oljila kri žrtev. Pomislim na spore med sovjetskimi oboroženimi kompartijskimi vrhovi ter kitajskimi komunisti - leta 1961, ko so se socialistični primati, po opičje oponašaje zlo drugega, vrgli na skozi komunajzarsko "gibanje" v zaostreno spornost. Pomislim na češko pomlad, ko smo vsi zagovarjali Jana Palacha... In kako so navajali vseskozi kot edino pravilnost zgodovinopisci le diktatorstvo na oblasti, kako so obračali oblastniške besede v prid nenehnemu zatiranju in zagovednosti, ko niso smeli pisati zgodovine v dejanskostih vzhodnega bloka, je postalo znano šele po zlomu komunajzarskih režimov kot socialističnih držav - vse tiste tako imenovane bivše zgodovinske osebe, ki so si pustile slavno postavljati čezčloveške spomenike, so zavržene v pozabo, saj se zla nihče ne spominja rad, omenjam ga samo kot opozorilo. In bežigrajska šola, ki jo nujno in šoloobvezno "obiskuje" Videk, se imenuje po bivšem jugoagitpropovcu ter ždanovcu, še zmerom stoji v Ljubljani razrepenčeno histerični broneni spomenik B.Kidriču, ki se imenuje po njem bežigrajsko ulično zaupništvo krajevne skupnosti in celo kraj Strnišče v Sloveniji, in v Velenju, ki se je imenovalo prej z vzdevkom jugodiktatorja atributno, še zmerom menda stoji

debeli socrealistični spomenik jugotiranu... Sovjetska zveza se je vendarle dokončno evropsko in svetovno razrušila kot socialistična država, ostala je le še LR Kitajska s starci na komunajzarski oblasti. In kakšno naj je zблиžanje med sedanjo Evropo in Kitajsko, med Ameriko in Kitajsko...? Tista bivša tako imenovana "napredna gibanja" z ideologizacijo socinternacionalizma, sklicujoča se na besedaveljstvo histomata in diamata, to je historičnega in dialektičnega materializma ali na marksizem- leninizem, vsa tista zgolj državno prisilna "gibanja" kažejo samo in samo hlepoto po zasedanju ozemelj, medtem ko se Evropa združuje v unijo. Bivše delavske partije so bile samo militarizem posurovele soldateske s proizvajanjem novih orožij in z vojaškimi tajnostmi za vsako malenkost. Mehanizmi medsebojne povezave so mehanizmi orožij v bivšem varšavskem paktu, ki se je razpustil. Kar je bila še pred nedavnim gospodarska pomoč, je bilo zgolj izmozgavanje delavstva v nerazvitih državah za nekoliko manj nerazvite. Zato je bila nekakšna skupnost socdržav le prisilno nevrotična iluzija, je bila zgolj kabinetno in vladno prizadevanje, kako bi se oblast nad ljudmi še bolj utrdila. In ravno zato tem oblastem zadnjih 10 let ni nihče verjel, so pa verjele te oblasti same sebi, saj je bil pendrek in bajonet zagotovilo za misleče odrezane glave, da si ne bojo upale spregovoriti, vsaj v notranjih mejah ne, kolikor pa bi že govorile, so jih spravljali v zapore in smrtna ter prisilnogaraška taborišča oziroma v suženjske tabore. Socvzajemnost je bila namreč v tem, da je bilo prisilno delo češ koristno delo, da je bilo gospodarsko, politično in vojaško "sodelovanje" le strnjenost okrog cekajev, odtod pa se je razširjalo od sovjetskega kompartijskega cekaja in prezidija do zadnje slovenske krajevne skupnosti in hišnega sveta. Aha, tako je šlo posredno, neposredno pa krvavo in s sumničenji ter s šikanami, z izmišljijami in blatenjem oseb. Kako je bilo vse to uničevanje do podrobnosti uspešno, se je videlo kajpak tudi docela v socialistični Albaniji in v komunajzarskem oblastnem fanatizmu, v tamkajšnji smrtonosni prepovedi cerkva in sleherne religije, v tamkajšnji gradnji

vsepopvodnih "skritih" bunkerjev, medtem ko je primanjkovalo nenehno živil, zdravil in oblačil... Varšavski pakt je zagovarjal historicizem klanja in socialistično človeške klavnice, in tako od 60ih let tega stoletja naprej.

Jugovojska je bila še več kot varšavska pogodba za slovenstvo, saj je moralo slovensko fantovstvo v prav to vojsko, kjer se je govorilo srbsko in s primitivnimi psovkami balkanskega argota in sploh primitivno vojaškega žargona. Šele z odhodom te skrajno posurovele soldateske iz Slovenije je razvidno, kaj so bila samoupravna politična vprašanja, na katera se je skliceval slovenski kompartijski ceka ali jugoceka. In kolikor so bila omenjena vprašanja sploh občasna, so bila občasna srečanja v glavnem mestu Srbije, namreč iz vseh republik, ki jih je obvladovala vojska s tajnimi političnopolicijskimi agenti vred. Večstranske zveze komunajzarskih režimov ne le v posameznih jugorepublikah, ampak vseh vzhodnoblokovskih socdržav so upoštevale najprej in zgolj soldatesko in partijnost soldateske ter udbomafije, naj je šlo za gospodarsko izžemanje ali za politiko tipične prisile po uradnih obrazcih in lenobi. Bile so namreč podpisane navzven vsaj dvostranske sosedske in nesosedske pogodbe o političnem zavezništvu, kar je bilo socprijateljstvo, za gospodarsko področje najemanja tujih kreditov in največ težke industrije, za vzajemno pomoč pri zatiranju vsakokratnih, četudi izmišljenih notranjih socsovražnikov. Tako imenovane socčlanice sveta za vzajemno gospodarsko pomoč so bile svetel vzor tudi za jugodiktaturo, kako je treba učinkovito centralistično izžemati republike in tako imenovani socialistični avtonomni pokrajini. V resnici pa je socializem iz žitnic preuredil eno samo kasarno, pisarno in eno samo tovarno za bedarije in malenkostna medsebojna sumničenja ter šikane. Če se prav spomnim, se je tisti pogodbeno meddržavni svet za vzajemno gospodarsko pomoč vzhodnoblokovskih držav imenoval s kratico SEV. Odsev tega SEVa je bil videti zlasti v hrvaških dogodkih leta 1971 in v slovenski ponovni študentski "revoluciji", ki naj bi se menda povezala ne s šolskim ali univerzitetnim ali fakultetnim, temveč z

delavskim razredom, takšen odsev izza 25. zasedanja SEVa pa naj bi izžareval kužno ideologijo organske gospodarske in vzajemne socialistične odvisnosti. Državna orodja medsebojnega gospodarskega delovanja so začela teči kakor mehanizmi tedanjih orožij: po letu 1971 se je torej vendarle sprožilo, splošno razglašena načela medsebojnega odvisnostnega sodelovanja so postala zavržna in vsaj zanemarljiva. Zavzemam se za združeno Evropo, ki se bo zgodila. Posebnosti vsake posamezne socialistične države so bile vseskozi zanemarljive le vojaško in udbomafijsko oziroma največ po diktatu političnopolicistično. Različnost socialističnih režimov je bila razvidna v enotnosti kompartij, torej po zaukazanem in kar znanem dialektičnomaterialističnem izmisleku enotnosti nasprotij. Kar je predstavljalo tako rekoč zgodovinsko tradicijo vsake kompartije posebej, naj bi se pozabilo meddržavno, kar so bile izkušnje ene socdiktature, naj bi bile vse izkušnje vseh socdiktatur, kar je bil zgodovinski razvoj ene soldateske nad ljudstvom, naj bi bil razvoj ene same soldateske nad vsemi ljudstvi, saj kompartijnost naroda ni poznala, razen v vojaško-žargonskem pomenu, na primer narodnoosvobodilni boj, narodna fronta..., kakor da je šlo za narodne puške, bajonete, tanke, bombnike, za narodne vojaške konvoje... Z drugimi besedami, temu se je reklo, da so ravno tole tako imenovani subjektivni dejavniki socialističnega razvoja in medsebojnega sodelovanja.

Zunanje politični kulturni amaterizem, ki ni upošteval umetnosti, razen socrealizma, prav tako zunanjepolitične predstavitvene akcije v drugih državah so kazale celo na reklamo alkoholnih pijač in na počitnikovanje celo zahodnih gostov... Razumevanje za možnosti meddržavnega socialističnega sodelovanja je bilo zajeto v vojaškem odrezavem: »Razumem!« Nadaljnji prodor socializma je bil posiljevalski za ženske in moške, je bil sadistični prodor v intimno sfero družine in v vpliv meddržavnosti. Pri tem je bilo potrebno nadalje vse več samokritičnih organiziranih, torej kompartijskih in oblastnih socialističnih sil do njihovega dotedanjega ravnanja in dosežkov,

ker pri samosilništvu ne gre za prodor vase, ampak vedno za prodor v druge. Samokritika kot prisilni koitus z javnostjo je bila v slovenskem samoupravnem socializmu in v vsej jugodiktaturi učinkovita tako, da so hoteli komunajzarski režimci penetrirati ne le v lastnih državnih, republiških in zveznih mejah, marveč tudi razmere v drugih državah. Socialistično sodelovanje je bilo itak posiljevalska penetracija v gospodarstvu in družbi, v prometu in zdravstvu, v šolstvu in trgovini, v bančništvu in kmetijstvu... - od takšne penetracije so kompartijski režimci pričakovali potlej spremembe v svetu. Organizirane kompartije pa so penetrirale najbolj lastne delavske razrede v lastnih socdržavah, ocenjevale so takle odnos do podstavljenega in mobilnega proletariata, do vulgarnega, a sladkega spoprijema za socializem. Kompartijci so znali manipulirati z delavsko rajo večkrat tako, da so gibanje te raje tudi nekoliko orgiastično ovirali, kakor da je šlo za posiljevalski politični coitus interruptus, torej za resnično samoupravljalno in zgodovinsko "vlogo" - kompartijci so se zgodovinsko vlagali v delavsko rajo, vladali so, ko so prodirali vanjo, prav na tej podlagi pa je bilo treba izoblikovati tudi vodila za revolucionarno idejo - kako se bo namreč na tej podlagi vsa delavska raja obračala ugodniško in nastavljaško. Ciparsko zvlačugana manipulacija kompartijstva z delavsko rajo pomeni uresničenje socializmov, posiljevanje pa je bilo kvečjemu komaj kaj več kot označeno za tako imenovani razredni boj. Penetrirani so morali javno in kot socsubjekt pokazati veliko potrpljenja in razumevanja za socialistično sodelovanje v medsebojnih odnosih, obenem pa so morali sprejeti načela komunističnega "gibanja" med organiziranimi socialističnimi "silami" na samem etatističnem področju. O tem ni gobeždal nemara le 10i kongres komunajzarskih jugopartijcev, ampak tudi konferenca komunističnih in delavskih partij izza Berlin-Alexanderplatza leta 1976. Socialistični režimi so vzhodnoblokovsko oblikovali meddržavne tipične odnose, spodbudno so v prav teh odnosih predvidevali zgolj lastni napredek socializmov. To se je ohranjalo vse do

dokončnega zloma zlih socrežimov in proslulega propada kompartij, čeprav v postsocializmih še zmerom prevladuje bivša zakonodaja in nomenklatura. Kljub vsemu – združena Evropa!

Domovina ni mah na grobju. Kar spada v obdobje zadnjih 20ih let, o Bog, kako hitro je minil čas!, zaenkrat še ni docela preseženo, ker je generacija socialističnega samoupravljanja še zmerom na pozicijah – svojemu Vidku ne govorim o teh bivših razsežnostih, ga ne vzgajam po preteklih in polpreteklih nasiljih. Ja, saj je obstajalo mleko, kruh, državna tv in radio, so bili tudi avtomobili yugo itd., je bil nogomet in razvpitost socialne enakosti..., čeprav je bila vsa resnica docela drugačna od zahodnoevropskih meril ali od kapitalizmov. V resnici so nam vladali četrpismeni nasilneži, ki so se priučili fraz in socialistične logoreje ter so perseverirali zmerom iste laži, kakor da bojo iz njih prekovali vsaj verjetne resnice. Kdo pa je v Sloveniji za časa kompartijskega režima sploh omenjal zgodovinsko Slovenijo – še celo krajevna zgodovina naj bi bila podrejena le času od leta 1941 do 1945... Dandanes je videti tista vojna kvečjemu strpna pravljica, namreč v primerjavi z balkanoidnostjo pozverinjene vojne, ki divja južno od slovenske meje. Toliko sovražnosti in medsebojnega postkomunajzarskega klanja še na svetu ni bilo – in to je spet odsev bivšega kompartijskega sožitja in neuvrščenosti, torej kanibalskega sožitja in naveličane neuvrščenosti. Na slovensko bodočo zgodovino gledam kot na zgodovino prihajajočega evropskega miru.

Obdobje demokracije se začena, ko smo vsi državljani – ampak kaj bi brez države? Komentar je lahko izpisan potemtakem tudi zunaj okvirja, zunaj lika. Še zlasti, ko gre za zunanje odnose, sem upošteval komentar zunaj okvirja ali zunaj lika: ko bi imel preslikovalnik, bi vstavil kajpak še nekaj svojih značilnih slik z javnih bivših nastopov, primeroma iz časnikov, iz sodelovanja na Borštnikovem srečanju, iz sodelovanja protestno s Penklubom, iz sodelovanja v študentskih letih... Ni vseeno, ali je izpisano notri ali zunaj, čeprav obstajajo kajpak optične prevare, kakor gledaš:

V dnevnikih premišljam o različnih stvareh.

Iz zgodovine polpreteklosti, ki sem jo živel
intenzivno umetniško, sem se spomnil ovedno,
da sem prebival v konkretnih zunanjih časih
in razmerah, katerih bistvo je še zmerom le
človeško. Iz te zgodovine sem se naučil, ko
sem se oprl na spomin, da je treba vztrajati
življenjsko do konca, se upirati lenobnim in
oblastnikom na vseh ravneh: od banke do teh
uradnih linic, ki so osebnozadevne uradne.
Sam ohranjam med ljudmi sebstvo in ustvarjam
in delujem in sem sproščen, zdrav, urejen
navzlic tolikerim malenkostnim nasprotstvom,
ja, navkljub celo sovražnostim in ponižanjem
ter maloumnostim. Deloma me rešuje znanje,
deloma lasten izžarevajoči svetli jaz z do
zdaj znanim lastnim zavzemanjem proti vsem
znorelostim, predsodkom, krivicam... In pri
tem nedvomno dandanes nisem čisto sam,
mnogi drugi čutijo podobno, le da se menda
ne znajo izraziti. Človeštvo si zasluži mir.

Zunaj teh razmislekov še obstaja del, ki se navezuje na latinščino: spremljal sem tolikero smeri v poučevanju klasičnih jezikov, da bi lahko nedvomno sestavil svojo latinsko slovnico, uporabno za Vidka in druge otroke, a tudi kajpak za odrasle, ne glede na starorimske običaje in helenske šege in navade. Največ je starih nemških latinskih slovnici in izborov iz klasikov, slovar pa imam tudi od Henrika Lacaja in Filipa Fishte, torej Fjalor latinisht-shqip, izšlo pri Rilindiji v Prištini leta 1980; puer (deček) se reče po albansko: 1. f-mij-; 2. djal- za fantiča od sedmega leta do šestnajstletnika ali najstnika; beqar kot poba...; - pater (oče): 1. bab-, at-, prind; pater familias ali pater familiae - i zoti i shtepis-; pater patriae (oče očetnjave pri Ciceronu) - ati i atdheut; patres conscripti (senatorji) - senator-t...; - ego (jaz): egomet, vet+ un-...De perfecta poesi, sive Vergilius et Homerus Macieja Kazimierza Sarbiewskega, izdano v Wroclavu leta 1954, sem tudi že prebral v latinščini, čeprav obsega knjiga 523 strani... dvojezično, torej tudi v poljščini, a lažje berem latinsko kot poljsko. Učbeniških čitank pa zdaj ne bom našteval, tudi tistih v cirilici ne. Reči hočem, da sem po svoje vedro obremnejn s to latinščino, deloma še z grščino. A komu to še danes kaj pomeni, komu? Nekaj nas je že, ki se zanimamo iz čistega, nekoristolovskega veselja lingvistično, duhovno, kulturno, poetično, estetsko za staro literaturo in slovnico. In kajpak tudi za latinca Danteja Alighierija, za Angela Poliziana, Marsilia Ficina, če odmislim Erazma Rotterdamskega in prej vso patristiko in Avguštinove Confessiones ali De civitate Dei... Danes bi se moral vseprej bolj zanimati za angleščino oziroma za uspešno biznismensko, inženirirško, komercialno, softwersko amerikanščino. No, saj nekaj sem bral, tudi Edgarja Allana Poeja in ameriške pesnike v izvirniku..., a več sem nedvomno prebral doslej v nemščini, francoščini, italijanščini, latinščini, v srbsčini in hrvaščini..., ko že govorim o tujih jezikih. Vem, premalo sem tehnični tip, premalo je v meni koristolovskega preračunljivca, sploh vseh onih lastnosti, ki jim špekulantsko dandanes dobro kaže in verižniško uspeva. Pa nič zato. Življenje teče dalje.

Life - sam pomislim prej na revijo kot na postmodernistični pojem žurk in neobveznih zabavic s pizzo in kokakolo, s hamburgerjem in sladoledom... Saj res, obed vedno zaenkrat skuham sam. Starogrški jezik, kakor je naveden v novi zavezi, je bil povsem razumljivi jezik tržnice ali agore, zato je še dandanes živi jezik, podobno velja za govorniško latinščino, čeprav sta oba jezika "mrtva", to se pravi, ne še kakorkoli čisto mrtva, le bolj omrtvičena, saj nas je še nekaj, ki ta jezik govorimo po svetu, beremo in tudi kdaj kaj malega napišemo. Iz ljubezni do jezika, ki ni narobe učenjaški in naklepno farizejski, niti ni žargonsko vnemaren, nahajam vendarle znova in znova sevanje duhov, ki imajo meso in kosti, tako da je orodje besede izgovorljivo. Razumi, kdor more. Sam občutevam, da imam prav, jezikovni čut je sicer zapeljiv, če je jezik ženski, a gre za to, da je vendarle z jezikom tudi mogoče kaj povedati, kajne? Kdor nima jezika, ni nikjer doma. Sam sem doma v jeziku. Novo leto bo čez 143 dni...

Bil sem na A banki ter prosil in zahteval, naj mi sprintajo izpisek lanskoletnih prejemkov na ŽR. Izvedel sem, da za dva listka, ki ju printer stiska - skupaj z računalniškim iskanjem in najdenjem v minuti ali dveh, potrebuje banka kar dva dni, to pa me je zelo razgrela in mi podkurilo, kajti uradničica je čebrnjala eno, da sem češ že dobil izpisek, kar je sploh ne bi smelo brigati, saj mi mora na zahtevo izstaviti izpisek, sprenevedala pa se je, da traja kar dva dni izpis izpiska. Povedal sem ji, od kod se je neki vzela uradovalna osebeca, da nismo ravno v Zambiji med drevjem in da v Avstriji in Nemčiji ali Franciji to sploh ni za ugoditev želji stranke nikakršen problem, elegantno pač izpišejo..., saj imajo vendar računalnike. Povedal sem, da bom obvestil tudi generalnega direktorja Mira Kerta, kako počasi "poslujejo", in ker imam sam računalnik, vem, kako hitro najdem podatke in ga stiskam. Še ni zaleglo. Bančnica je uradniško šla po šefico. Ta je spet ponavljala papagajsko, da ni treba, da bi pohiteli. Povprašal sem jo, kako se piše, ker bom objavil članek primeroma v Delu in naj mi da za časnik izjavo. Zdaj se je ženska ustrašila, komaj je povedala, da se piše Zulfić, potlej pa, ko sem vprašal, kako ji je ime, je dodala, da je Emina, hkrati sem jo še vprašal, kaj dela v banki ter je odvrnila, da je vodja izmene. In ko je zdaj videla, da gre zares, da bo objavljeno o banki in neuspelosti počasništva v poslovanju, medtem ko se je neki plešec uradno obregoval tudi izza linice, češ da je vseeno, kako je z ugledom banke, kjer je zaposlen, je gospa Emina brž telefonirala na AOP ter mi povedala, da bo uredila do jutri, prej da ne more. No prav, sem se strinjal, in na poizvedovanje izvedel, da se lahko oglasim jutri po 11. uri v bežigraske poslovalnici A banke in ravno pri gospe Zulfić. Za vsak izpisek plačam 200slt, torej skupno 400slt: oderuško draga je minuta iskanja in bančniškega printanja! Tisk, tiskovina, stiska. Kako daleč je takšno bančno poslovanje od bančništva v razvitih državah, kako daleč od poslovne samozavesti, ker tam nemudoma ustrezajo prosivcu ali stranki. Kot da še zdaj ne poznamo Slovenci gospodarjenja z denarjem in primeroma še z

vrednostnimi papirji, čeprav smo zakreditirani!? Od politične koalicije na oblasti je odvisno, kdo vodi banke - pa ne le emisijske banke kot Narodne banke Slovenije, ki po pooblastilih države itak tiska denar, uravnava kreditno, monetarno in devizno poslovanje, marveč kdo tudi vodi komercialne ali poslovne splošne banke in specializirane banke za posle gospodarstev, kot so kmetijska, zadružna, cerkvena, zunanjetrgovinska, hipotekarna... banka. Bančništvo na slovenskem kakor da ni več pomembno kot nujna ostalina socializma in samoupravljanja, preoblikovanje bančnega sistema pa se še v jedru ni začelo: komitenti smo zadnji in smo rojeni za vrste red bančnimi linicami, zdaj tu za poslovanje z ŽR, potem uradno pred blagajniško linico, še zlasti ob časovnih konicah... - /s krediti/ aktivni, /z oskrbovalno zadevnimi komitentski/ nevtralni in /z depoziti/ pasivni posli banke se zdijo odveč - spet in spet je tukaj le še uradništvo s štampiljkami. Kot da ni bilo nikoli niti odmeva bankirjev na Slovenskem. Banka pa je dandanes vendarle lahko zasebno podjetje, čeprav takšno banko še zmerom nadzira država. Tako je krog sklenjen - od države k državi uradno in s pooblastili, ne pa s prakso poslovanja v banki. Zame pa je edinole pomembna nezamudna, učinkovita in pripravna poslovna bančniška praksa. Marsikaj me je še spreletavalo, medtem ko sem zahteval proseč izpisek lanskih dohodkov. To je ta uradniška perverzija. Takšno zadevščino simile sem srečal tudi na socialnoskrbstveni ravni, ko ni nihče povedal, da bojo otroške doklade nakazovali na hranilno knjižico, jaz pa sem pričakoval, da prinese denar poštar - šele ob poizvedovanju v uradu sem uradno izvedel, češ da so se zmenili, da bojo denar pošiljali nič več po pošti, ampak ga nakazovali na hranilno knjižico v določeni banki. Spomnim se ljudožerskega Idija Amina, ki je dal ustreliti direktorja banke, ker mu ni stiskal dovolj denarja, na njegovo mesto je postavil potlej mlajšega hlapčiča, ki je v strahu obljubil vse, le da ga ne bi ubili in da mu ne bi diktator žrl mesa, ki bi ga hranil, najlepše kose, v zmrzovalniku! Upam, da Slovenci in Slovenke spet nismo na takšni

(post)socialistični poslovno - bančniški stopnji, upam, čeprav ravno daleč od tam tudi nismo.

Tudi jaz imam zaklad, ki ga pa sploh ne skrivam. To je besedni zaklad. In tudi zdravje je velik zaklad... Videk se čudi, da ima tudi on svoj besedni zaklad in je otroško radoživ. Vsak zaklad naj bo skrit na varnem mestu, tam, kjer tolovajski roparji ne dediči še predsmrtno ne morejo zraven. Neznane besede se kdaj izpišejo samodejno, samohotno nehote.

Ja,

die Jodlmaister und Jodlmaisterinnen! Program želja po željah in za želje - ja, toliko je umanjkljajev, toliko iz umanjkljajev izvirajočih želja... - ljudje imajo tako radi, preprosti ljudje, tudi tisto pesem Ave Maria... Navidez se nič ne dogaja, nič. V resnici se vse zgodi. V to slovenstvo se je vmešalo že toliko tujstva, da premišljam o sreči biti v slovenstvu dandanes; ali pa je sreča izražena nemara v Prešernovih Sonetih nesreče, kdove. Vem, da živim pošteno, delavno, vzdržno in nesebično. Ko pelje Videk kolo po klancu navzdol, pravi, da ga tisti trenutek poganja vztrajnost. Ja, odvrnem, Vztrajnost je trenutek, ki traja.

Fantiču moram kupiti spet nove copate. Danes sva popila že 2l kokakole. Vidku se je kozarec na dvorišču zdrobil v rokah, ne vem, kako se je moglo zgoditi. Nič več ne soglašam ne s "prijateljskimi" sosedi, ki vedno pozabijo, ko bi lahko priskočili na pomoč. Tudi z Vidkom sva bila že na morju in sva skoraj redno na bazenu. Videk plava kot vidra.

TALNI MOZAIK

Ko ogenj tli in je le še tlivka
tvoje življenje, se spreminjaš v stenj,
da lahko izrečeš, kako te je oblil mrzel pot,
kako so mrliške srage mrzle, o kako ledene solze,
in že srce znova vzplameni, všviglja se ogenjček
v vsakdanje delo, v gospodinjstvo, na sprehodih,

na robu teh vročin in ožganin so vročinske nevihte
prišle v tvojo hišo in nadte, odprle so Knjigo
življenja svetih iz poslednjih dni, so odprli bliski
med grmenjem tvoja vrata, še Jezus se je sprehodil
s tabo po požgani travi, po krasu, in si se naslonil
Nanj, da si odpočiješ ob svojem bratu,

in že v tej vročini zorijo grozdki, da ne bi bila
miza prazna, da ne bi bil tujec doma in v besedi,
da se ne bi nikoli razočaral, ko gresta z Jezusom
čez milostno črni pepel pobitosti, čez isto
izumetničeno umetno plastično peno, čez praznino,
o, in se spreminjaš v stenj, ki te mrazi.

Pokrajine si vrste se sledijo in se spreminjajo pod oblačnim ali sinjim nebom. Vsak dan so ta dnevna poročila o vremenu, o, zvezdogledi in vremenarji lahko grejo kdaj tudi rakom žvižgat, sicer pa so kar dobro pripravljeni na pojasnjevanje klimatoloških razmer. Spomnim se, kako je rad opazoval oblake Michelangelo Buonarotti, veliki renesančni likovnik, kako je pisal o oblakih Baudelaire... Tudi meni se kdaj čelo pooblači od zlasti socialnih in finančnih skrbi, saj je umetniški poklic, ne da bi se posebej kaj pritoževal, dokaj zapostavljen sredstveno.

Ljubezen in prezir, noč in dan so oblaki nekje, če jih vidim ali ne. Beli oblaki se počrnijo, temni oblaki se razpočijo bliskoma... Včasih sem gledal oblake na valovih reke in morja..., zlasti na čistem planem morju in na morskih daljnih širjavah so se odsevali oblaki nepovrnljivo, da sem se vpraševal tudi po lastni minljivosti - torej ne le dim, ampak tudi oblaki so minljivi. Oblaki so rdeči, so sicer brezimni, čeprav so jih vremenoslovci poimenovali z ovčkami, s kopastimi oblaki, z nevihtnimi oblaki, z dežnimi oblaki, z vlaknastimi oblaki, s slojastimi oblaki itd. Kateri odvrženi kamen pa bi pognal oblake? Pravzaprav mislim tudi na pejsažiste. Je že kdo uglasbil oblak? Nekje drugje sem že pisal o oblakih, že prej, že prej v miselni telovadbi, v vijuganju možganskih vijug. Za nastanek oblakov je pomembna temperatura rosišča. Je prav rečeno - temperatura rosišča, skoro poetično. Oblak - vodni hlapi, zgoščeni v vodne kapljice. Vedno v višini neba - od 600m in nekaj pod 600m naprej in tja do 12 km. Se spomnim, gledal sem jih skozi letalsko okence.

OBLAČNO

Oblaki so oblečeni oblasto obledelo,
oblaki obliznjenih in oblazinjenih oblik,
oblaki obljub oblokoma z oblagodarjeno oblastjo,
oblaki, o oblaki oblaženih obletovanj,
oblaki obloženih obloglavcev z oblepki,

oblaki podnevi in ponoči, z obličjem Boga,
oblaki prahu in oblaki muh, ki se utrgajo satansko,
oblaki, obledeneli nad hostami in morji,
oblaki, oblakci, oblački, oblačiči vse do izginotja,
oblaki, kamor so zazidani gradovi in ptice,

oblaki se podijo med obletnicami slavja, smrti,
oblaki se razmrenijo v sinjino oceanov,
oblaki se zbirajo hudournno v neurje in dež,
oblaki, nebesni kamnati oblati,
oblaki, ki oblijejo obložene kozolce,

oblaki kobilic nad žitnimi polji in drugi oblaki,
oblaki zvezd v novem Osončju,
oblaki se obletijo med nebom in zemljo,
oblaki se obletijo med zemljo in morjem –
oblaki, le kdaj bom stopil z oblaka?

Vznemirjenost, ki se širi po žilah, ni nič drugega kakor posledica razburljivih sanj, kakor jih sanjam še v jutranji budnosti. Ta vznemirjenost je v namenih odzunanjega sveta, ki vdirajo v osebno intimo. Kako se je mogoče privaditi toliko zunanjim in javnim vplivom, hitrim izmikljivim švigljanjem, skoraj kakor v reklamah in bučnih pritegljajih, ko pa želim delovati osebno trdno? Naj zagrnem zavese, naj jih odstrem? Predvsem moram najti venomer lastni izraz. In kar moram, je lahko kdaj tudi težavno, saj se prebijam skozi to življenje med neštevilnimi Scilami in Karibdami: od Cerkve, o Bog, o Jezus, do literature.

Ničesne maščevalnosti oblasti pa ne maram kaj prida, saj je uradništvo še zmerom kar trdno zagrizeno za linicami, navidezno je nebogljeno, a je še zmerom postkomunajzarska oblast. Ja kdaj bomo opravili s tistimi opričniki, s tapametnimi kruleži in hruleži? Saj se večkrat potuhnejo, potem pa prilezejo škorpijonsko v vročino, da bi ujedali in tožarili in ovajali nedolžne ali obtoževali po krivem, sumničavci zahudičanci. Nekaterim drugim se spet nenehno mudi, razen ko so v bifeju in ga cugajo. - Tak je lahko negativni videz osebne vsepovsodišnje in cirkusantske razprodaje. Drugače je z jasnostjo. Drugače je z osrečevanjem. Drugače je z blagodejno nežnostjo.

Le mesec dni je, odkar sem praznoval rojstni dan in Vidkov živžav z Bogom, le mesec dni je tega, kar smo v vročini veselo skupaj imeli še vrsto prireditev, zapeli so mi, molili so zame, kaj še hočem več od tiste nedelje, od tiste bele nedelje? Sem napravil tisto nedeljo obračun s svojo preteklostjo ali prihodnostjo? Pomišljam na ljubezen. Ljubezen, ja, ljubezen, ne pa neke scmarjene pokveke v prepotenih pogoltnih lizanjih in scaganosti. Ne pozabim, da se pišem Vladimir Gajšek, nomen est omen.

Edinole z redoljubnostjo vsakodnevnega dela je mogoče premagati strese in uničevanje samega sebe. Kljub temu drvijo mrzlične množice v razživciranost, množični ljudje pa v izgubo lastnega sebstva, da sploh več ne vedo, kdo so, kdo so bili njihovi starši... Zmerom jim je nekako uspevalo, da so uspeli zgolj z imetjem in prevzetnostjo. A tudi to lahko traja zgolj eno samo kratko življenje, povrh še z reminiscencami in padci. Življenje današnjega intelektualca je večplastno, z računalnikom je dostopen domala vsak podatek takoj, kar je odlično. Zato sem se tudi sam preusmeril v računalništvo, kadar premišljam v znanostih ali filozofsko. Ne bom namreč šel izumljat ognja ponovno, to je storil že pračlovek pred mano - naučim pa se lahko, kako moram uporabljati plinski gorilnik ali električni štedilnik, v gozdu moram skrajno paziti, ko bi si zakuril taborni ogenj z drugimi... Mnogo in premnogo je ostalo nedorečenega. Nekateri se igrajo strahopezdljive pametnjakoviče in se obnašajo bogataško. Prav mučijo se, čeprav so našli dovršenost. Pri meni je sicer tudi staro načelo, da nisem nikoli prav zadovoljen s storjenim in da bi bilo lahko boljše, a v danih razmerah urejumem po svojih najboljših močeh. Garam. In kaj to hasne! Že hasne, čeprav zaenkrat še ni videti kakšnega očitnega dobička, no, dobiček je že v tem, da lahko veselo ustvarjam, da sem vpet v to življenje zanaprej, da umem načrtovati in morem biti. Nekateri razumniki so se zreducirali le na golo prepričanje, nič več ko to. Golo prepričanje, zadrstost, potlej pa pristajajo na veljavno modnost. To je postmoderni plagiat plagiata in češ da izvirnost ni več potrebna. Pomislím, kako so Vaje v slogu pravzaprav inteligentna razporeditev, matematika v logičnih protislovnih zaporedjih.

Pomislím, kako je domala ves Joyceov opus izhajal iz ene točke sebstva in se poglobil v ves svet, primerjaje se z mitološko preteklostjo predružačeno. Pomislím, kako se je Franz Kafka trgal tragikomično trezno iz sanj s preganjavicami zapisov in opisov, ki so dandanes realistični, v

njegovem času pa so veljali za ekspresionistično fantastiko. Pomislim na vse tiste japonske naravoizpovedne haikuje, v katerih sem užival štirinajstletnik ali brhkogledi trinajstletnik... - In bi nekateri radi namesto vsega tega potvorjen kič, namesto Homerja osladno špektakelsko limonadico... In kot da se ni zgodilo, kakor da so ostale samo ruševine in kvečjemu muzealije? Na takšno potvorbo ne morem pristati. Vzletišče navdiha je v izgorevanju samega sebe, je iz goriščne točke sebstva ustvarjalni zalet, je nenehno ustvarjalno hotenje in več kot to, je tudi izrazita veščina, je izmojstrenost, izkušnost ali vednost.

V SAMOTI

O skadkosrhko prerojenje,
samota, prelita v čas in nič,
med glasbo in govorečimi glasovi skriti
žarek zvezd, mlade zimzelene oči!

O srhkosladko prerojenje
v pozabi, ko je misel metulja
bila sviloprejkasta, kdaj že zabubljena
v veličastni rasti navzven!

O prerojena srhka sladkost,
skrivnost, ki se odkriva vsak dan znova,
in je molk za vsako nepotešeno slo
in je molitev molčeča v svetosti!

O prerojeni sladki srh,
prozorna sinjina in večna perut,
šesti čut skozi brezdaljo miru,
v sebi ujeta onstranska pesem in srd!

Kaj sem dosegel, kam se preusmerjam, kje stvarno stojim in kdaj se samouresničujem, kako živim, da bom živel le polno izpopolnjeno, pozorno budno in mirno, zakaj za vse potegljaje in vzdržno zadržanost kar naprej iščem dober razlog pravične ali goreče pokončne biti, čemu sem kos koristno, čemu se naprezam v napetostih, kako dolgo še ter do konca, s katerimi skupnimi, medsebojnimi močmi in z vednostjo samozavesti, koliko me vse to naposled še stane, z eno besedo - kdo sem, kdo sem bil, kdo bom? Kdo bi sicer tudi lahko bil sam in z vsemi? Takšna in zlasti podobna vprašanja si postavljam osebno zasebno, ne da bi hotel posebej razdreti vez s svetom, ne da bi pretrgal popkovnico svetosti življenja in sveta. Življenja se res udeležujem polno, ko delujem in ustvarjam za druge, ko sem skratka zavzet za izenačenje med človeškimi bistvi, pri tem pa povrhu še premagujem občutek samozadostnosti ter strahove, kako naj ocenjujem v pogovorih drugega, le svojega bližnjika ali daljnika. Dvom in trpljenje sta tu večkrat samo bežni izgovor za neuresničena pričakovanja. Vzori niso tako samoumevni, kakor se zdijo njihovi slepi in slepeči videzi. Saj, na sceni delajo sceno, kaj pa bi drugega, v cirkusu delajo cirkus! A to ni naključno, je preračunano, večkrat histerično mrzlo preračunano ali še brezobzirno, objektivistično in razrepinčeno obenem. Bolj je mogoče premagati postopoma, največkrat brez zlaganega kesa in namišljenega obžalovanja, saj tako znajo igrati v mimikrijah celo že šestletniki in boljše šestletnice. A zloraba je nedopustna, ko jo srečujem na uradni ravnini ali v javnih hinavščinah ter koristolovskih upnikih zla. Vsak mora poskrbeti najprej zase, četudi kdaj siloma in ko ni ravno pri volji za preobrazbo in spremenjenje ali ko občuteva kar nabodreno navdušenje nad samim sabo. Saj se samonaveličanost tolikokrat naposled maščuje! In kjer ne poznajo niti tihega sočustvovanja, je rigidnost, je nekakšna vasezadrtost, potujčenost in lažno teoretstvo. Ne bom dovolil, da bi mi škodovali - četudi z najboljšim naklepom, da bi se dvignili nadme in me potlačili. Ljubi svet je še vedno grbast, nagrbančen, stabilno je

kaoiden in fragmentalsko geometriziran, čeprav je tudi enkratni ali ponovljivo drugače katastrofičen. Kdor ni vzljubil svojega bližnjika in daljnika, mora ljubiti zgolj svet, ne da bi bil sam ljubljen - dokaj žalostna usoda, zmeda in onesrečeno strnišče izkoreninjenosti! Prelomni dnevi so vsi dnevi, naj se tega ovem ali ne. Lahko so smiselni in svetli dnevi, lahko pa je tudi ena sama žalost. Same skrbi niso zdrave, še manj pa beg pred njimi. Zato si v dnevnikih priporočam, kaj moram storiti, da bom. Znam pa tudi nahajati izvrstne razloge utemeljitve lastne osebe. Skupaj z Vidkom, da se krepčam v igri, vzgoji in pouku še sam, čeprav že v teh letih. Vključujem se v družbo le z dovoljšnjo mero samozaupanja in žlahtnosti, v redu in slogi najprej doma, v samookrepitvi in v življenjski sli o biti. Brez tega blagra bi bilo življenje kvečjemu kaj manj kot obstoj. Danes zaporedni dan v letu je 222 dan... Človek obrača, Bog pa obrne. Tako bodi.

V delu vznemirljivosti se zdi celota zapisov docela dognana. Kar me pri pisanju moti, je večkrat kakor smrtonosno orožje zoper jaz, zoper sebevo - te motnje so slepeče bleščice, so brnenje in šumi, je nagajanje Vidka, ki pride in se mi obesi na rame, so tudi nenadni obiski... A vznemirljivost vendarle premagujem tako, da se bodisi ne zmenim za okolišni nemir ali da si najdem vendarle dovolj časa zase. Kajti sebe ne morem nadomestiti. Ne smem se pustiti izigrati, ko gre zares in za res, ne smejo me ofrnaziti pijančki, nezreli naivneži in barabski tipi, ki so še zlasti dovolj preizkušeni v tisočernih izmikljajih in vabljivih pasteh. Ko takšnim ciganom enkrat ponudiš prst, ti hočejo odrezati glavo, da bi jo nataknili na kol in se ponašali s tujimi možgani, rečeno v prisposodbi. Pokvarjenosti je itak veliko na svetu. A to skvarjenost je mogoče premagovati vsaj v trojem: da se izognem zlu in nasprotnikom ter sovražnikom, da se ne okužim s hudimi vplivi in z ustvarjalnostjo oziroma s samopreseganjem. Brez sebe ne bi človek uresničil ničesar - suženjskodiktatorski sistemi so pokazali, kako male birokratske ušive duše

so zgrizle pamet in kakšni primitivno osorni ubijavci so vladali. Porušiti so hoteli docela ljubezenska, družinska, osebno zrela in količkej umna razmerja, jih preurediti nasiloma v nesorazmerje svoje vladavine ter zafrkavati potlej vzvišeno, pri čemer so edinole jokali, da je bila marka višje, dolar višje..., viš, je šlo na živce vsem onim oblastnikom, ki niso uspeli niti ekonomsko drugače, kakor da so zadolžili vso državo, in kadar se zadolži država, je čisto drugače, kakor če se zadolži posameznik. Država je namreč abstraktni dolžnik konkretnemu bančnemu mednarodnemu upniku. Kar me moti, je dejstvo, da državljani Slovenije, med katerimi smo še v večini, Bogu bodi hvala, Slovenci in Slovenke, trpimo vsakršno blodnost na oblasti, vsakršno šikano in vsakršno ponižanje, celo več, sprijaznjeno postanemo agresivni proti sebi, vitalni procesi pa kakor da niso več vitalni. Ni več pomembno znanje, ampak kako bo kdo koga unterfuzljal, kot se reče. In temu bo treba napraviti konec. Motnje v slovenstvu bo mogoče premagati z dobro voljo, z odločnostjo narodnega čustva in samobitne samozavesti ter z večjimi napori kakor doslej. Šele tedaj se bo začela udejanjati svoboda in bo dostojanstvo slehernega resnično človeško. In kdo so dandanes slovenske zvezdice in zvezdniki: popevkarji, šminkerji in igravke, ki so si pridobile guzasto usodo preko postelje, torej z razkrečenimi nogami na ramenih vplivnega tipčka? Ne verjamem. Vsak zase se že zna potruditi. Nekaj pa bo bržda že na tem, da uspevajo slovensko še zmerom tisti, ki kažejo gnilo nostalgijo po krvohlepnem renčanju, balkanskem cigumiganju in znorelem psovanju. Ja, še zmerom se krotovičijo takšne zvezdice in zvezdniki izza zakotij po svojem blatu in namigujejo zvodniško in skurbano splesano. Brez zaveznikov, zato pa tudi nesamostojno: z napudranim obrazom, s šminkarskim govoričenjem, z gobezdavim mrdanjem - nikogar več ne vidijo razen tega lastnega umetelnega videza, in to je strahota ničevosti. Ali pa bo že vsaka baraba in vsaka baba zapovedovala ukazovalno, kaj je prav in kaj ni? Kimanje, ja, kimanje. Odkimal sem takšni sodrgi, četudi si punčice oblečejo razkazljivo

cunjarstvo po modi in se fantje nonšalantno razpotegejo čez lastno požensčenost. Vztrajati je treba v dobrem.

Opazil v nezamegljeni zavesti, pozorno, za droben trenutek... Opazil sem, da so pesniške antologije vezane v belo, da pa so domala vse cerkvene knjige vezane v črno. Torej črno - belo se usklajuje, čeprav gre za očitno nasprotje: črna zamiselnost, prepričanje, vera, toda belo, čisto, pesniško občutje. Ne gre za kontrast, ampak za kakršnokoli medsebojno dopolnjevanje, ki ne sme biti nikoli le plakatno ali ideologizirano.

MEDITATIVNA POTOPITEV

Predsmrtnica bledih fantov, ki so
pisali pesmi žametno mladi,
ki so v tišini in bi radi
z nasmehom pregnali šumeči krvavo temo,

predsmrtnica golega niča, ki se bohota
na poti odbleska izbliskanih dni
in milo zajoka, temno zaihti,
o, duša, naj se je dan poloti v nagoti!

predsmrtnica vsak dan vsebolj
iz razprostrtega ostrega dne,
da nihče več v luči ne ve,
kaj je pomiritev in kaj težka bol!

Predsmrtnica temnih fantov, ki so
razdrli v svojih prsah dom,
ki so v mehko ugaslem snu našli polom -
o izbliskano nebo, o česa ne bo!?

Ta dan je bil dolg, zapisljivo dolg, ko bi nival še druge dnevne komentarje, bi se še podaljšal, takšno je letošnje poletje. Nič ne de, sem se že uravnal. In vendar je bil tudi ta dan prekratek. Ničesar nisem povedal o konkretnih načrtih. Zakaj? Ker pričakujem, da se bo uresničevalo, kar sem načrtoval te dneve že prej. Vsak dan po malem, postopno, urejevalno. In vendar - vsak dan znova in drugače. Neopazno človek raste, dozoreva, stopi v okrožje, ko mu rečejo: "Gospod" in spozna, da ni več ne rosno mlad ne mladenič, čeprav se takšnega počutim.

Življenje ni postavljeno nič na piedestal. Trdno je treba stati z nogami na tleh, se včasih kar zabiti v tla, medtem ko glava plava v oblakih. Živim med sončnim vzhodom - ob 05:52 - in sončnim zahodom - ob 20:22 - in dlje, lahko da še pozno v noč, med zunanjimi sencami, med knjigami, med pisanjem samega sebe - z branjem?

... o pa je slovenski intelektualni potencial pisateljstva spet tako nizko. Objestnost se jim spleča, prav tako samopašnost v družčinah, ko si izmišljajo veličavnost in so v družčinah med seboj, seveda brez vsakega smisla za metafiziko. Le fizika jih drži pokonci, vzdržnost, vzdržnost do konca in čez.

Odkar pišem in objavljam in se veselim vsake dobro zapisane besede z užitkom, slehernega verza, vsakega proznega stavka ali esejističnega flancanja... - me vsakokrat spremlja tudi strašna zavist liliputanskih in slovencljevskih barabic, ki pa so si vedno oskrbeli službe in sinekurčne pozicije, potem pa so v klapah vladali, kot so pač hoteli, tudi popivali so med sabo in zatrli vsakogar in vse, ki jim alternativno ni več ustrezal.

Znam molčati? So me znali zamolčati? Kako so se dvignili, na primer že v Mariboru?! Najprej izza *Dela* avtor *Zelene ječe*, ki se je povezal z odličnjakom samotarjem spod Kalvarije, da bi vendarle lahko uspeval po gimnazijski pameti. Drugače pa govorijo, ko pridejo skupaj uradno. Objavljajo si, in to je dovolj za nadaljnje uspehe in grehe. Drugače pa je samoveličavno vnemarno.

Koliko je napisanega? Dovolj? Katere vse drugačne besede so v enem samem besedilu? Umetniško? – Drugače v pesništvu kot v prozi, drugače v liriki, tam zreducirano, kot v pripovedih... Medsebojne zveze so se vsekakor splečale – tudi celo ljubljansko, v nekakšnem vasezalupinjenem in sumničavem okolju, skoraj znorelo...

Mene je oviralo že na samem začetku, da sem znal pač tudi napisati dobro in bralno humoresko in satiro in da sem znal vžgati z besedo. Ali da sem s poezijo dosegel, da so se tresli od strahu, da so padali v nezavest od

ekstatičnosti in podobno. Zdaj se zdi, da je mogoče prav novi verizem, pa ne več v smislu ponovitve Giovannija Verge idr. Kdorkoli med mladimi koderkoli lahko veristično in naturalistično popisuje, kdaj je imela njegova kuzlica ali ženička periodo in podobno, da pokaže nekakšno revolucionarno moteno zavest, ki zaudarja po menstrualni krvi... Spet kakšen onegavi stremuh popisovalec se ne more otresti samohvale, da so ga zaprli politično, kar je bila res prava svinjarija, a drugoval je itak z uredniki v Mariboru kot severovzhodnem štajerskem mestu, ki je doslej zgoltalo že veliko nemških in slovenskih in drugih, posebej celo balkanskih imen, in tukaj so prišli med vrste pišočih naposled domala vsi novinarji, od Tomaža Kšele med mlajšimi takratnimi, vse do plesalca Nikole Šoštarica itd. – zaobrnilo se je proti njim samim, kolikor se je sploh kaj obrnilo v plasti miselnega sena. Del družčine je takrat delal očitno slogaško za udbo, vsi pa so zganjali plačljivo revolucijo, saj si zoper jugofirerja ni upal niti črhiniti nihče – razen na začetku Taubi in nekaj kolegov med seboj uredniško, ko se je leta 1962 repenčil diktator in se zmrdoval nad abstraktno umetnostjo... V Ljubljani se je zapletlo še bolj revijaško, še z večjo praznino zožene zavesti... - in so se šli veličine, ampak niti Prešerna, Levstika, Gregorčiča, Aškerca, Jenka, bratov Vodnik, Srečka Kosovela, Kocbeka... niso mogli zbrcati v pozabo. Zaenkrat še ne: kajti moja pozicija je bila v duhovnosti slovenstva dovolj očitno iskrena in jasna, iskreča se in kakor jasno nebo.

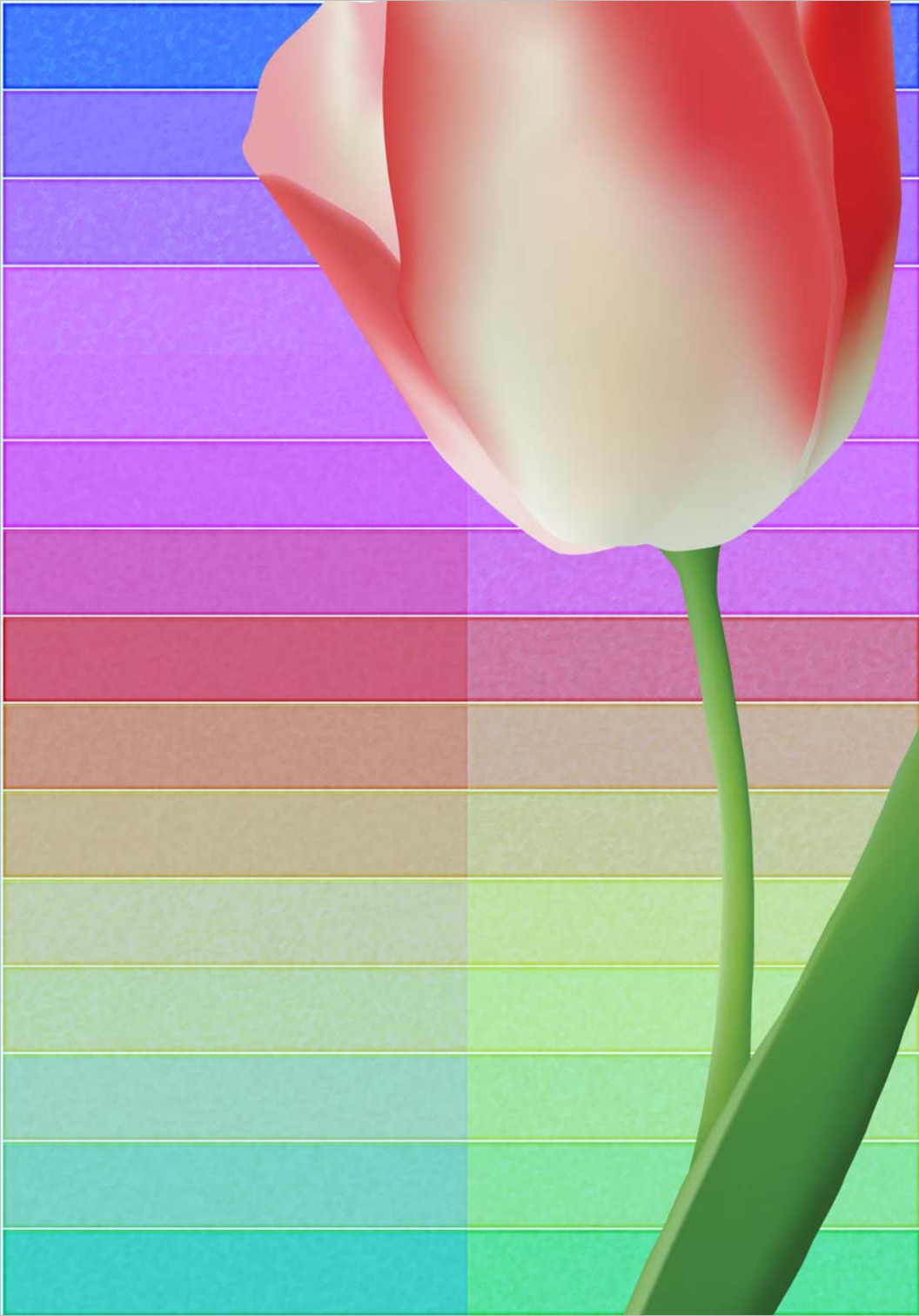
Vse drugače je s pripovedjo v prozi. Tukaj bi se lahko načvekal do nezavesti – razen kadar imam miselno-čustvene zamaške zaradi drugih ali zunanjih ozirov ter motenj. Prvoosebna pripoved? Kako bi to opisal na primer Franz Kafka, kako Samuel Beckett, kako spet Ivan Cankar? ali Rudl, kako bi se mu zapisalo, kako Lojzetu Kovačiču in kako spet komu drugemu? Marsikdo med mladimi, ki sem jih vzgajal v pisatelje, je tako očitno "prepisoval" na začetku, da so ga kar kleli, kako da je nesramen – a šolo

pisanja je dosegel s pre/pisovanjem na svoje načine. Potem pa so ugotovili, da je res pozabljeno, kar je bilo izvirnik, ostali pa so slovenski prepisani teksti, neki doslej malo znani ali celo karseda neznani tuji pisatelj, le za primer...; že v časih zmede so se sklicevali realisti in realkarji in učiteljiščniki in drugih iz tehniško obstranskih srednjih šol, celo vajenci – na svetovno literaturo, ki so jo poznali kvečjemu pod pazduho.

In kakšen naj bo junak sodobne, tako rekoč postmoderne sfingaste zgodbe, ko je razvrednotenje vrednot ničejansko, umik vase pa kierkegaardski? Kako stare knjige! Tisočletni zapiski v glino, v bron, stoletja na pergamentu – palimpsestno? In zdajle na računalniku?

Ko je prevajal Vital Klabus Butorjeve *Modifikacije*, se je že srečeval prevajalsko s problemi delmontske pripovedi o sebi in okoliščinah v železniškem vagonu... Kaj šele drugi avtorji roman nouveau... Izza Dostojevskega – ljubljene Dostoja, so ti avtorji res dosegli, tudi izza Prousta in Balzaca, vrsto opisov, ki ustrezajo pripovednemu poročanju pravzaprav v nedogled. Tehnika pri/po/vedi se ovede sebe šele na koncu – vmes je samo navdih, tudi nekaj logike in nekaj sreče.

Znam opisovati naravo, seveda tisto, ki jo poznam. Obdravsko krajino. Krajino Gorenjske. Slovensko "Obalo" in Kras... In ko že pišem, se spomnim Heineja ali vsaj R. M. Rilkeja, nato šele Mallartméja, Verlaina, Rimbauda, Baudelaira... Res, koliko usod – vsakogar med njimi poznam tako rekoč osebno, kaj pa gospod Valéry? Ostal sem doma lepo v slovenskem jeziku.

VLADIMIR GAJŠEK
DNEVNIK 10.8.1994, sreda
1. izdaja, 2009

založila in izdala
Intelyway webmedia

za založbo
Vladimir Gajšek

uredil
Vladimir Gajšek

jezikovni pregled
Vid Gajšek

opremil in tehnično uredil
Vid Gajšek

ilustrator
Vid Gajšek

© Intelyway webmedia, 2009, Ljubljana

E✉ vladimir.gajsek@intelyway.com

E✉ vid.gajsek@intelyway.com

